

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Lokalne Strategie Rozwoju Stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania

„Źródło”

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało by się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Panu Prezesowi, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankietę.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- Na terenie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Źródło” w roku 2021 mieszkało 15% więcej ludzi niż w roku 2015. Najwięcej przybyło ich w gminie Dopiewo.
- Średnio o 5% spadła liczba osób w wieku produkcyjnym i 2021 była na poziomie 60% w gminach LGD i w województwie. Udział ludności w wieku produkcyjnym najbardziej obniżył się w gminie Stęszew o 6%.
- W gminach należących do Lokalnej Grupy Działania „Źródło” od 2015 roku wzrosła liczba osób w wieku senioralnym średnio o 20%. Najszybsze tempo starzenia się ludności odnotowuje gmina Stęszew (25%), najwolniej starzeje się gmina Dopiewo (13%).
- W obszarze należącym do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Źródło” prawie o połowę spadła liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.. Najbardziej widoczne to jest w gminie Dopiewo i w roku 2020 z takiej pomocy korzystało 147 osób.
- Od roku 2015 w województwie wielkopolskim, jak też na terenie gmin należących do LGD przybyło za to organizacji pozarządowych. W całym województwie 6 organizacji, jeżeli chodzi o gminy to w gminie Buk 3 organizacje.
- Odnotować należy duży spadek ilości osób zarejestrowanych jako bezrobotne w województwie i na terenie gmin należących do LGD, średnio o 35%. Najwięcej osób bezrobotnych ubyło w gminie Stęszew 50%, a w województwie 47%.
- Mieszkańcy gmin są zadowoleni z życia w swojej gminie i możliwości realizowania swoich potrzeb.
- Najwięcej pozytywnych ocen dostały działania w obszarze oferty sportowej, możliwości zatrudnienia poza rolnictwem, infrastruktury i oferty kulturalnej. Najmniej pozytywnych głosów oddanych zostało w wymiarze działań na rzecz osób bezrobotnych, młodych przed 34 rokiem życia, ale też zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów.
- Mocno podzieleni są mieszkańcy gmin należących do Stowarzyszenia LGD „Źródło” jeżeli chodzi o poziom zadowolenia z życia w swojej gminie. O tym, że są zadowoleni lub raczej są odpowiedziało 40% badanych, nie jest z poziomu życia w gminie zadowolonych co piąty mieszkaniec i 37% z nich odpowiedziało wymijająco.
- Z infrastruktury/ obiektów finansowanych ze środków unijnych, często lub też czasami korzystało 51% ankietowanych. Co piąty odpowiedział, że nigdy nie korzystał z takiej infrastruktury.
- Dużym zainteresowanie wśród mieszkańców gmin cieszą się projekty związane z poprawą infrastruktury (65%).
- Infrastruktura drogowa, rekreacyjna i oferta sportowa to obszary, które najchętniej dofinansowaliby mieszkańcy gmin z dodatkowych środków, jeżeli mieliby możliwość decydowania.

- Funkcjonowanie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Źródło” zdecydowana większość ankietowanych ocenia bardzo dobrze, a 5% jest niezadowolonych z jej funkcjonowania.
- Większość mieszkańców gmin wyraża zadowolenie z funkcjonowania biura LGD, godziny otwarcia biura dla mieszkańców łatwość z jaką można umówić się na spotkanie z pracownikiem biura, na wiele pytań można uzyskać odpowiedź przez telefon, a strona internetowa zawiera aktualne informacje. Te trzy ostatnie obszary dostały również po 5% negatywnych opinii od mieszkańców.
- Respondenci w większości postrzegają pracowników biura jako osoby miłe i uprzejme, udzielający rzetelnych informacji i porad. Ale również w ilości 5% negatywnie wypowiedzieli się na temat udzielania rzetelnych informacji przez pracowników i zaangażowania w wykonywane obowiązki.
- Zdaniem respondentów nabory wniosków w większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców (55%). Co dziesiąty ankietowany odpowiedział, że często się z nimi mijały.

1.	Wstęp	2
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania.....	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne.....	6
3.4.	Pytania badawcze	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.2.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju.....	17
5.3.	Funkcjonowanie LGD	25
5.4.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	37
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	40
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	47
8.	Spis tabel i wykresów	50
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania	52
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:	52
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:	52
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD	53
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD	59
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego.....	68

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**.

Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analitycznej:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (deskresearch)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie

niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (ComputerAssisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w

wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obarczonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 22 osoby.

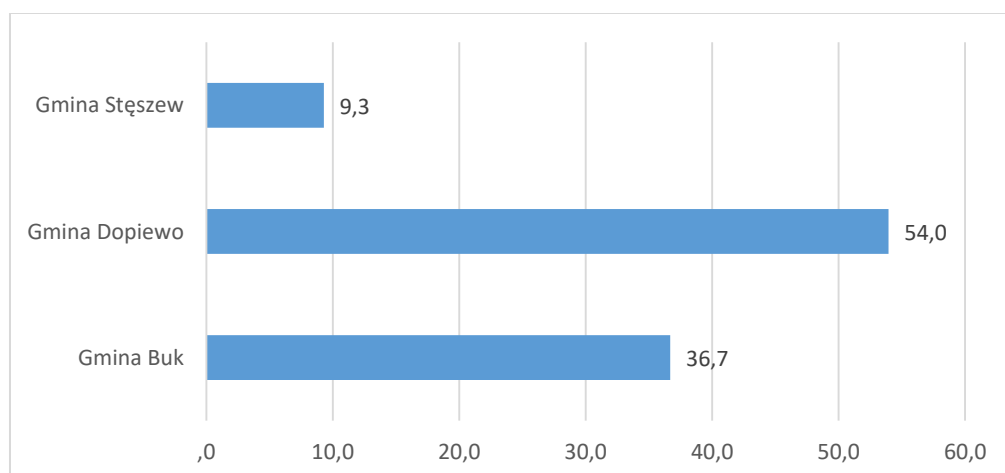
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 244 ankiety.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z dyrektorem Biura
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękojmię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe,

z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwia późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustra umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

W roku 2021 na terenie gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Źródło”, ale też w całym województwie mieszkało więcej ludzi jak w roku 2015, średnio o 15%. Najwięcej ludności przybyło w gminie Dopiewo, bo 30%, tzn. 7151 osób więcej niż w roku 2015.

Tabela 1. Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	3475323	3481625	3489210	3493969	3498733	3496450	3489074
Dopiewo	23453	24540	25692	26759	28138	29328	30604
Buk	12389	12414	12495	12562	12610	12673	12743
Stęszew	14910	14973	15013	15032	15126	15125	15212
Suma	50752	51927	53200	54353	55874	57126	58559

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

To jak wygląda demograficzny obraz danego obszaru jest wynikiem nie tylko ilości narodzin i zgonów, ale także ruchu migracyjnego wewnętrznego, w obrębie danego obszaru, jak również migracji zewnętrznej, tzn. wjazdów i wyjazdów do i z kraju. W latach 2016- 2021 zarówno w województwie jak i w obszarze LGD liczba ludności przybyła, średnio o 45%, a najwięcej w gminie Stęszew (60%).

Tabela 2. Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	b.d.	1059	1143	1282	1460	1757	2000
Dopiewo	b.d.	759	902	815	1139	976	1053
Buk	b.d.	28	1	4	26	58	84
Stęszew	b.d.	51	-28	13	78	33	82
Średnia dla gmin LGD	b.d.	279,3	291,7	277,3	414,3	355,7	406,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Spadła liczba osób od roku 2016 w wieku produkcyjnym. Średnio o 5% i 2021 utrzymywała się na poziomie 60% w gminach LGD i w województwie. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem najbardziej obniżył się w gminie Stęszew o 6%.

Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	62,6	62	61,3	60,7	60,1	59,7	59,3
Dopiewo	62,2	61,4	60,7	60,3	60,2	59,9	59,7

Buk	63,3	62,7	61,8	61,3	61	60,6	60,4
Stęszew	64,3	63,8	62,8	62,1	61,3	61,1	60,6
Średnia dla gmin LGD	63,3	62,6	61,8	61,2	60,8	60,5	60,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Od roku 2015 w gminach należących do Lokalnej Grupy Działania „Źródło” wzrosła liczba osób w wieku senioralnym średnio o 20%. Najszybsze tempo starzenia się ludności odnotowuje gmina Stęszew (25%), najwolniej starzeje się gmina Dopiewo (13%).

Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	14,6	15,2	15,7	16,3	16,8	17,3	17,7
Dopiewo	8,8	9,3	9,6	9,8	9,7	9,8	10
Buk	13,1	13,7	14,3	14,7	15,1	15,7	15,9
Stęszew	12,6	13,2	14	14,5	15,1	15,4	15,8
Średnia dla gmin LGD	11,5	12,1	12,6	13	13,3	13,6	13,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Prawie o połowę spadła liczba osób objętych środowiskową pomocą społeczną w obszarze należącym do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Źródło”. Najbardziej liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadła w gminie Dopiewo i w roku 2020 z takiej pomocy korzystało 147 osób.

Tabela 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	635	573	514	463	430	389	b.d.
Dopiewo	296	243	234	207	171	147	b.d.
Buk	419	323	305	314	268	237	b.d.
Stęszew	402	315	280	268	250	204	b.d.
Średnia dla gmin LGD	372,3	293,7	273	263	229,7	196	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Jeżeli chodzi o ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem, od roku 2015 odnotowaliśmy wzrost tych podmiotów średnio prawie o 35% w gminach należących do LGD. Najwięcej przybyło ich w gminie Dopiewo o 51%, tj. o 1963 podmioty.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	409865	414798	422094	429658	446215	461225	477444
Dopiewo	3810	4021	4244	4596	4930	5361	5773
Buk	1738	1766	1782	1832	1902	1941	2015
Stęszew	1802	1841	1870	1924	1982	2057	2117
Suma dla gmin LGD	7350	7628	7896	8352	8814	9359	9905

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Odnotować również należy wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. Mieszkańców. Najwyższy wzrost (16%) odnotowuje gmina Dopiewo. Na poziomie województwa również jest to 16%.

Tabela 7. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	1179	1191	1210	1230	1275	1319	1368
Dopiewo	1625	1639	1652	1718	1752	1828	1886
Buk	1403	1423	1426	1458	1508	1532	1581
Stęszew	1209	1230	1246	1280	1310	1360	1392
Średnia dla gmin LGD	1412,3	1430,7	1441,3	1485,3	1523,3	1573,3	1619,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

W gminach wchodzących w skład LGD „Źródło” spadła liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w przeliczeniu na 10 tys. Mieszkańców w wieku produkcyjnym średnio o 2%. Jedynie gmina Buk odnotowała wzrost liczby tych podmiotów od 2015 roku o 19%.

Tabela 8. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	164	156	163	183	176	155	171
Dopiewo	269	238	218	280	212	229	256
Buk	151	178	135	165	169	124	170
Stęszew	175	146	157	176	156	154	159
Średnia dla gmin LGD	198,3	187,3	170	207	179	169	195

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Od roku 2015 do roku 2021 w województwie wielkopolskim, jak też na terenie gmin należących do LGD rozwijany był kapitał ludzki w postaci organizacji pozarządowych. Od roku 2015 nieznacznie ich przybyło. W całym województwie 6 organizacji, jeżeli chodzi o gminy to w gminie buk 3 organizacje w przeliczeniu na 10 tys. Mieszkańców.

Tabela 9. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	36	38	40	39	40	41	42
Dopiewo	26	28	29	27	27	27	26
Buk	22	22	23	20	22	23	25
Stęszew	18	18	19	18	19	19	20
Średnia dla gmin LGD	22	22,7	23,7	21,7	22,7	23	23,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Od roku 2015 do roku 2021 na terenie LGD i całego województwa wielkopolskiego spadła liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne średnio o 35%. Najwięcej osób bezrobotnych ubyło w gminie Stęszew 50%, a w województwie 47%.

Tabela 10. Bezrobotni zarejestrowani ogółem

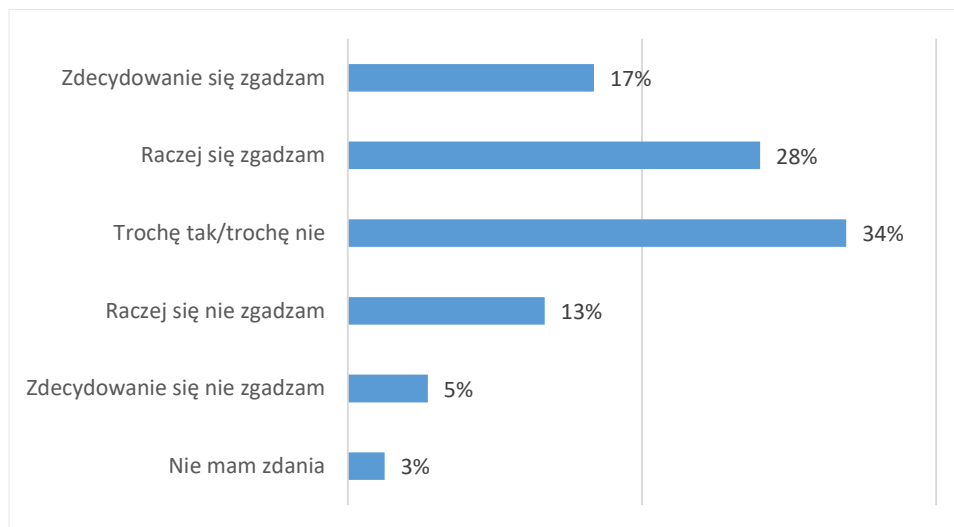
Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	93311	77697	58857	50867	46313	60958	49850
Dopiewo	221	223	175	131	118	209	196
Buk	182	157	128	121	97	144	104
Stęszew	254	216	187	132	115	167	128
Średnia dla gmin LGD	219	198,7	163,3	128	110	173,3	142,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

Mieszkańcy gmin należących do LGD „Źródło” są zadowoleni z życia w swojej gminie i możliwości realizowania swoich potrzeb. Tak odpowiedziało 45% ankietowanych. Ale też 18% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że jest to dobre miejsce do życia. Nie ma wyrobionego zdanie na ten temat 34% z badanych.

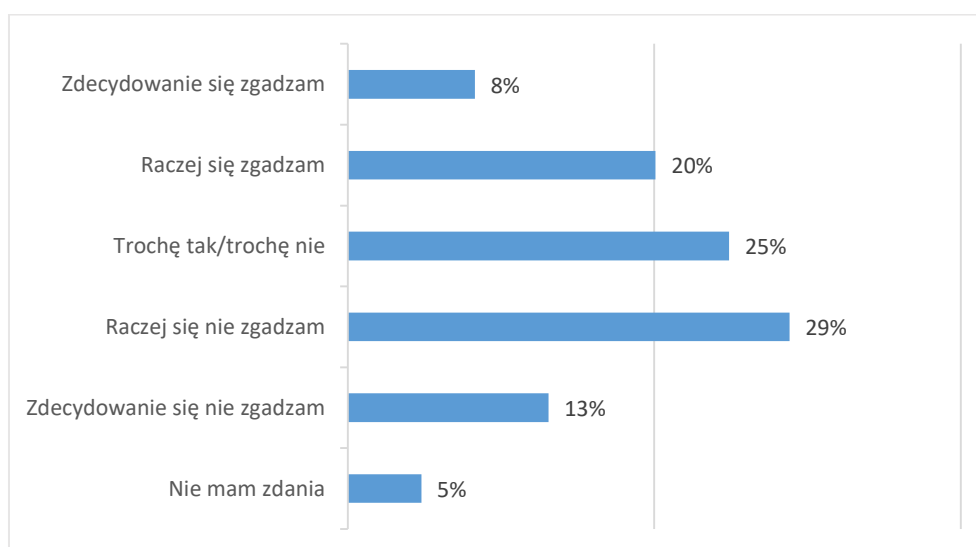
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Źródło: badania własne

Mocno podzieleni są mieszkańcy gmin należących do LGD w kwestii, czy warunki życia w ich gminie od roku 2016 poprawiły się. O tym, że nic nie zrobiono, żeby te warunki się poprawiły mówi 42% ankietowanych, 28% uważa, że się one poprawiły, a 25% z nich nie potrafiło się jednoznacznie określić.

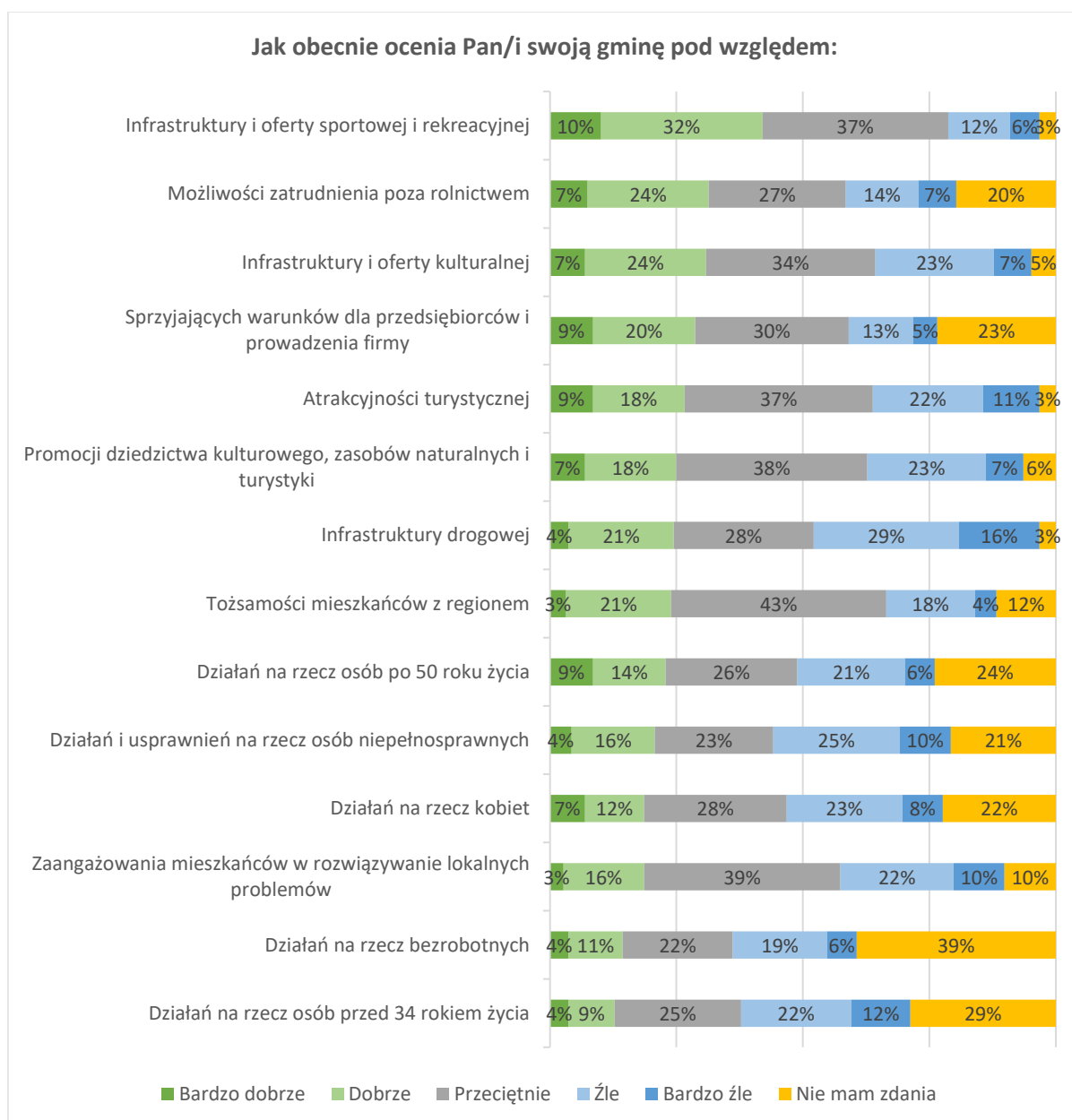
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Źródło: badania własne

Mieszkańców gmin poproszono również o ocenę gminy w kilkunastu wymiarach. Najwięcej pozytywnych ocen dostały działania w obszarze oferty sportowej, możliwości zatrudnienia poza rolnictwem, infrastruktury i oferty kulturalnej. Najmniej pozytywnych głosów oddanych zostało w wymiarze działań na rzecz osób bezrobotnych, młodych przed 34 rokiem życia, ale też zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów. Działania na rzecz infrastruktury drogowej dostały najwięcej negatywnych ocen.

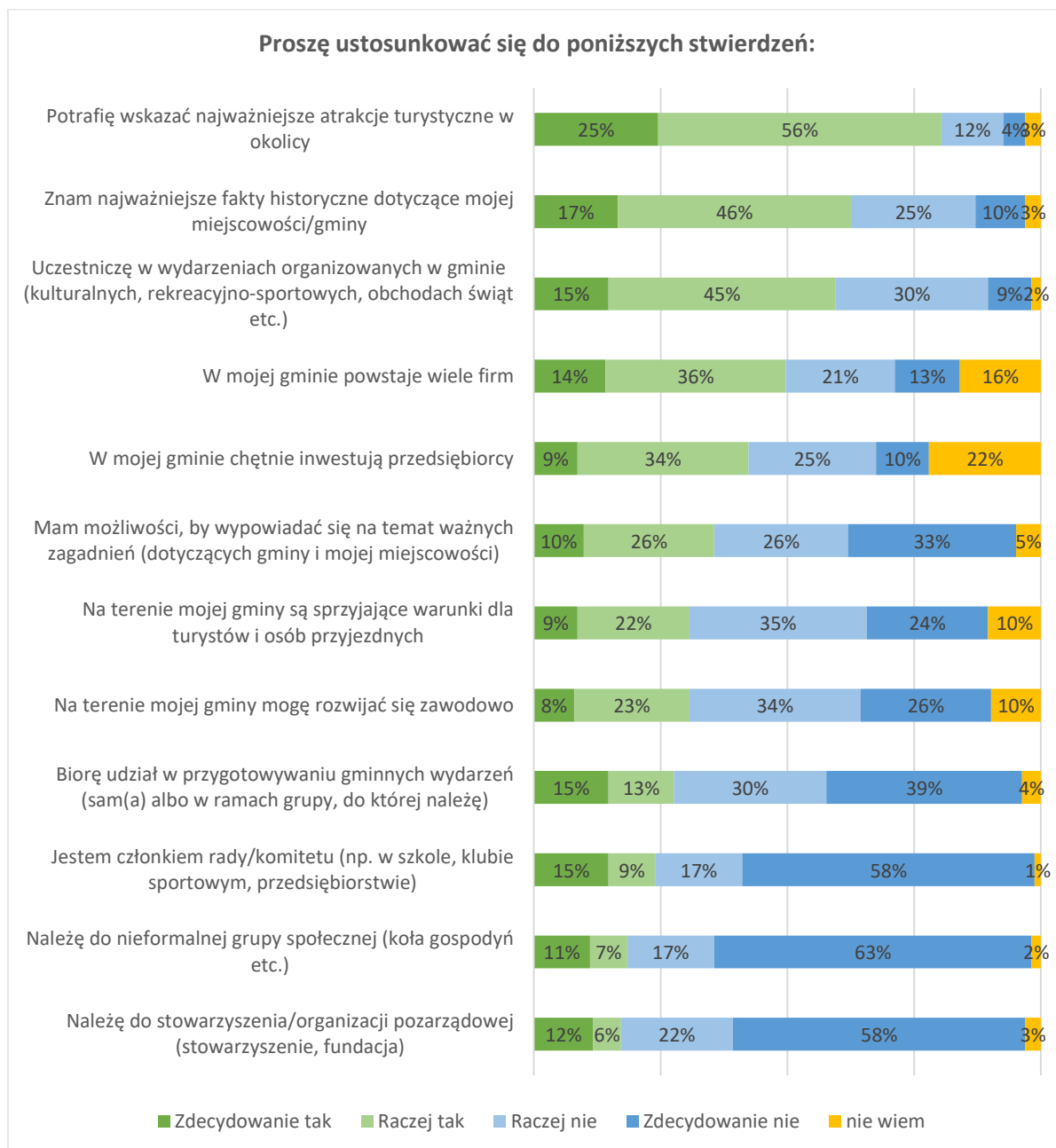
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach

Źródło: badania własne

Osoby, które wzięły udział w badaniu, ustosunkowały się również do twierdzeń dotyczących ich funkcjonowania w życiu codziennym gminy. Większość deklaruje, że zna fakty historyczne swojej gminy, czy miejscowości (63%), potrafi wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w gminie (81%), czy uczestniczą w różnego rodzaju wydarzeniach kulturalnych, sportowych (60%).

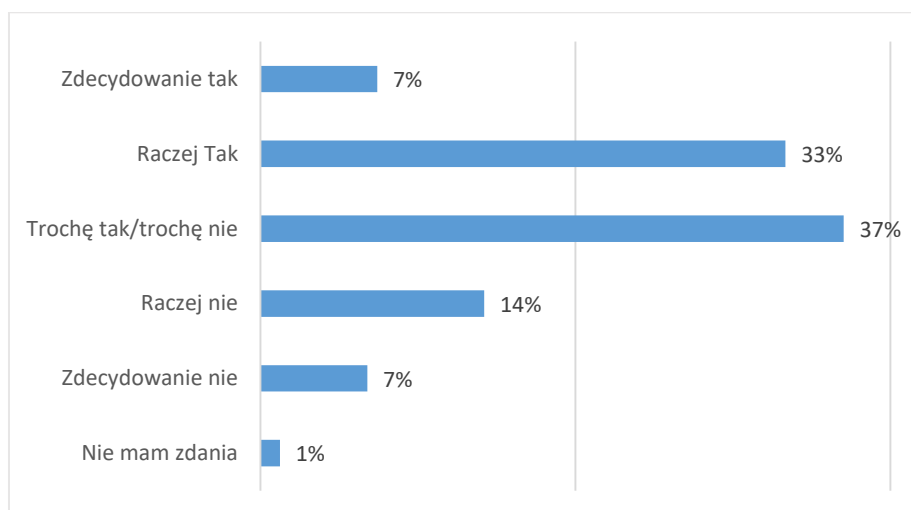
Wykres 5. *Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy*

Źródło: badania własne

Mocno podzieleni są mieszkańcy gmin należących do Stowarzyszenia LGD „Źródło” jeżeli chodzi o poziom zadowolenia z życia w swojej gminie. O tym, że są zadowoleni lub raczej są odpowiedziało 40% badanych, nie jest z poziomu życia w gminie zadowolonych co piąty mieszkaniec i 37% z nich odpowiedziało wymijająco.

Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

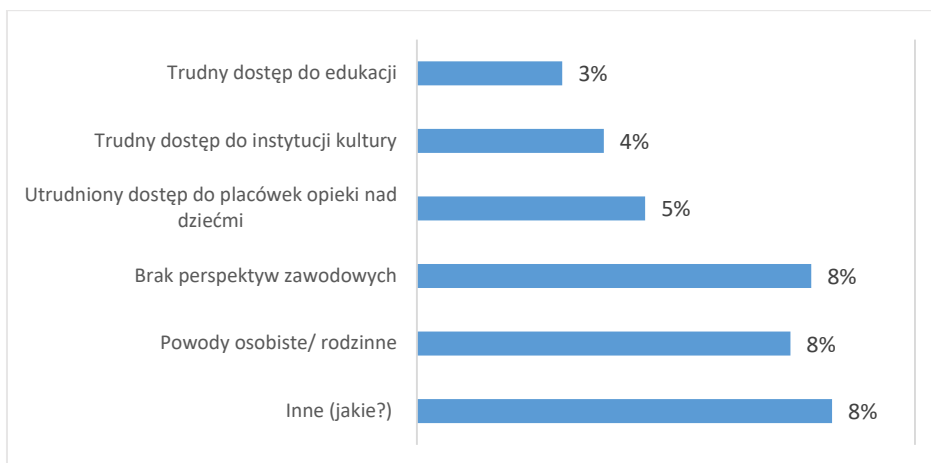
Mieszkańcy zapytani, czy rozważają zmianę miejsca zamieszkania w większości, bo 68% odpowiedzieli, że nie myślą o tym. Ale 32% bierze pod uwagę taką możliwość i jako najczęstsze powody takiej decyzji podają brak perspektyw zawodowych, powody rodzinne oraz inne.

Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

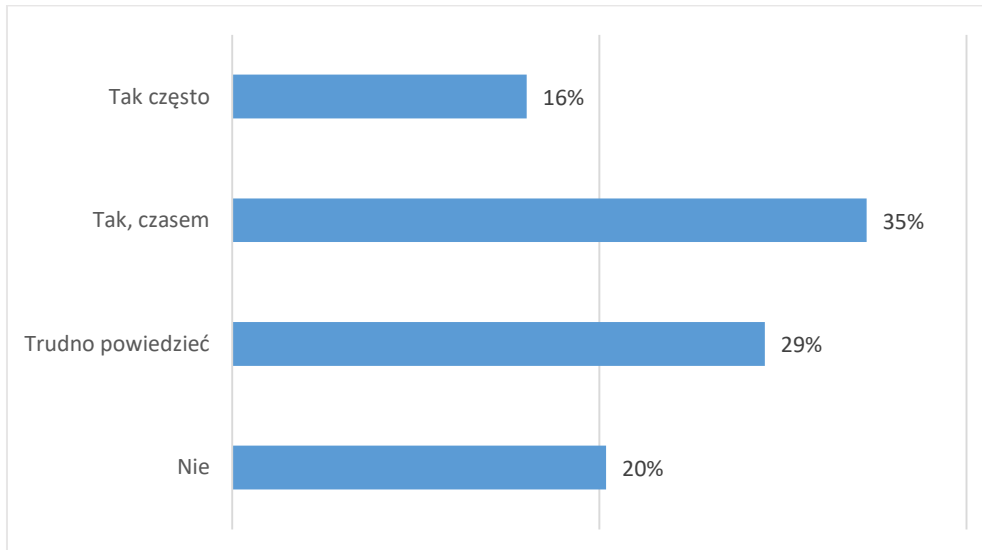
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania

Źródło: badania własne

Większość z ankietowanych (51%) korzystała również często lub czasami z infrastruktury/ obiektów finansowanych ze środków unijnych. Nie korzystał z nich co piąty ankietowany, a 29% pytanym trudno było na ten temat odpowiedzieć.

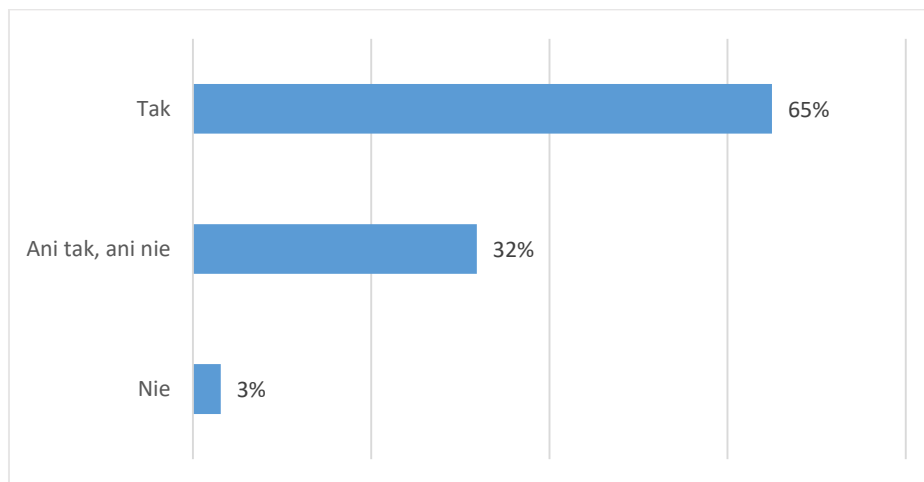
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, poczynwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Większość mieszkańców gmin należących do Stowarzyszenia LGD „Źródło” również uważa, że projekty te, związane z poprawą infrastruktury cieszą się dużym zainteresowaniem ludzi (65%). Co trzeci mieszkaniec nie miał zdania na ten temat, a 3% ankietowanych uważa, że nie ma zainteresowania tymi projektami.

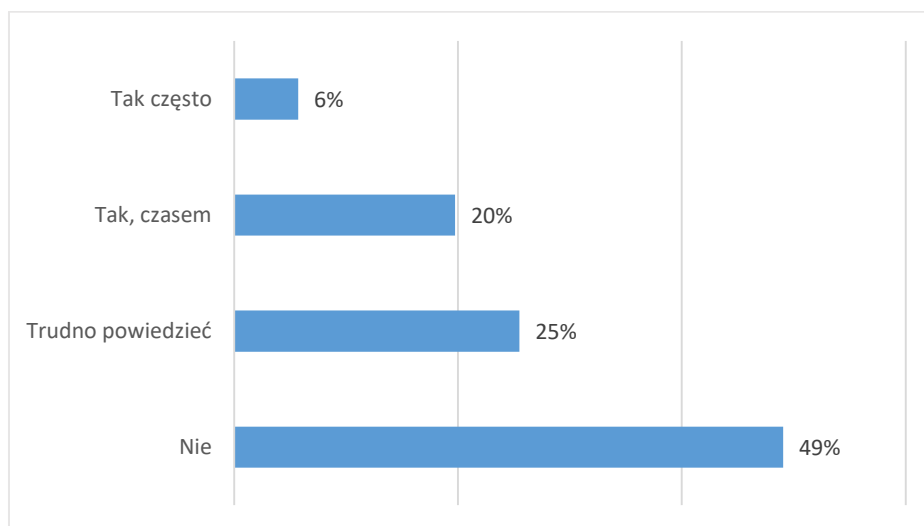
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Prawie połowa mieszkańców gmin wchodzących w skład LGD w ogóle nie korzystała z projektów finansowanych ze środków unijnych, takich jak festyny, szkolenia, spotkania (49%). Ale 26% z badanych korzystało z takich projektów, w tym 6% często, a jedna czwarta badanych nie potrafiła odpowiedzieć.

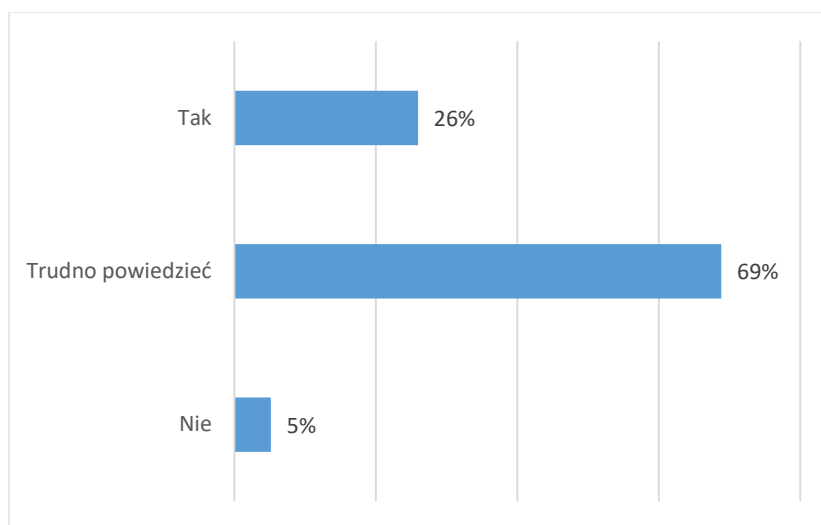
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Większości ankietowanych, bo aż 69% trudno było jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy te szkolenia, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców gmin. Co czwarty mieszkaniec uważa, że tak, cieszą się zainteresowaniem, a 5% jest innego zdania.

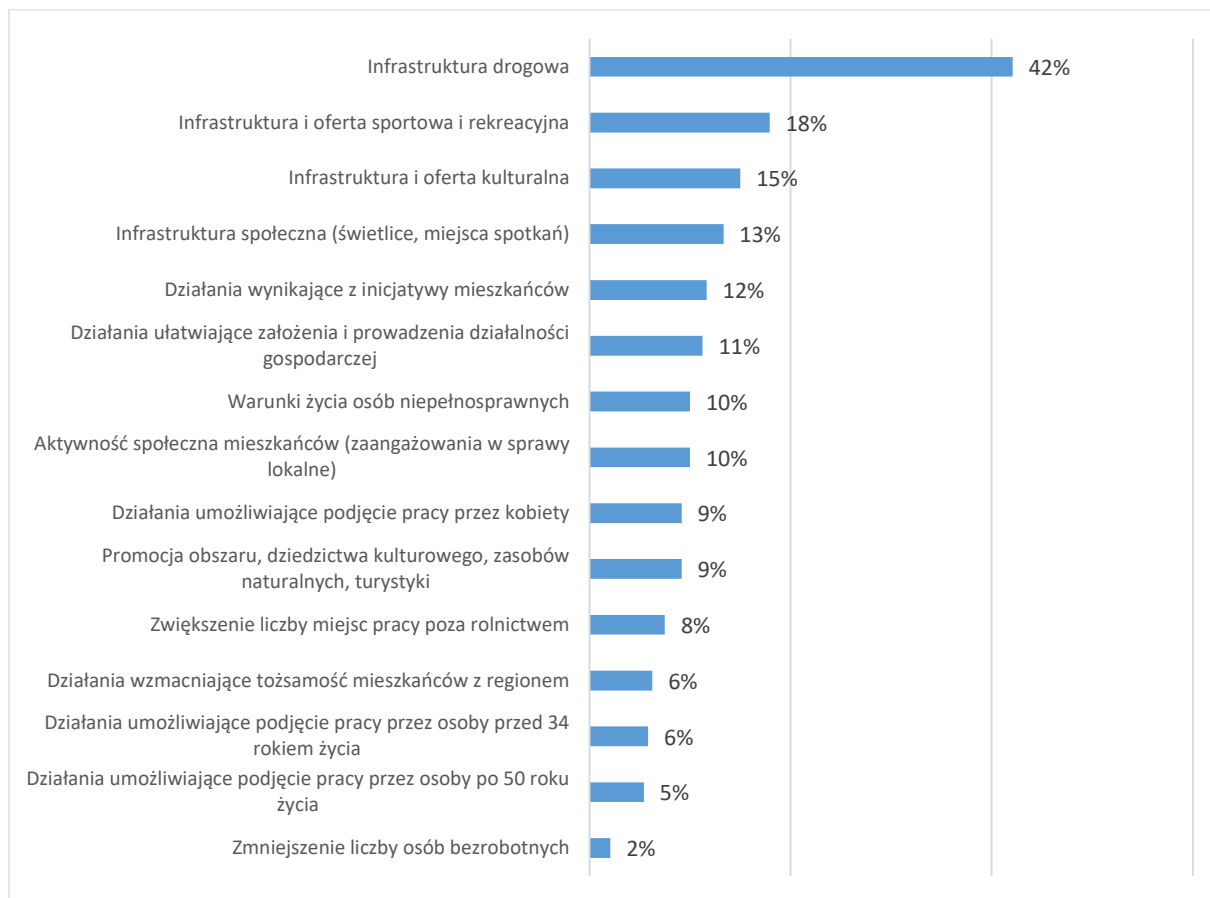
Wykres 12. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Gdyby każdy z badanych mieszkańców gmin miał możliwość podziału dodatkowych środków finansowych w swojej gminie, to zdecydowana większość z nich w pierwszej kolejności dofinansowałaby infrastrukturę drogową (42%). Na dofinansowanie mogłyby liczyć również takie obszary jak infrastruktura kulturalna, oraz oferta sportowa i rekreacyjna. W znacznie mniejszym stopniu wsparliby obszar zmniejszenia liczby osób bezrobotnych.

Wykres 13. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

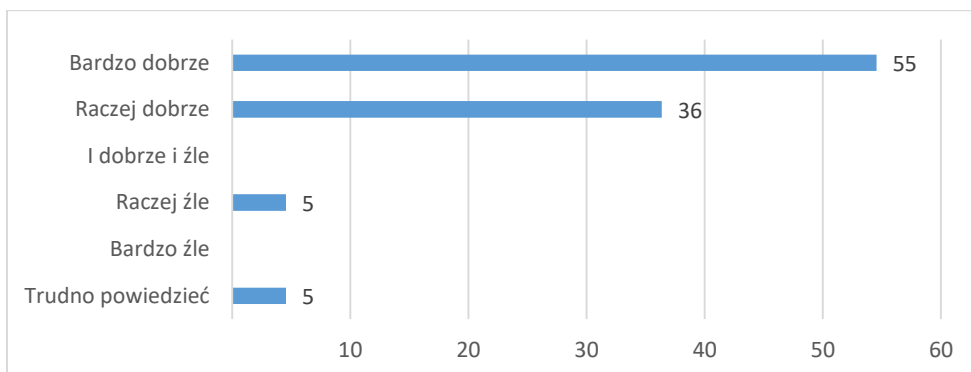
Źródło: badania własne

5.3. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

Funkcjonowanie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Źródło” ocenia bardzo dobrze 55% ankietowanych. Raczej dobrze 36%, a 5% jest niezadowolonych z jej funkcjonowania.

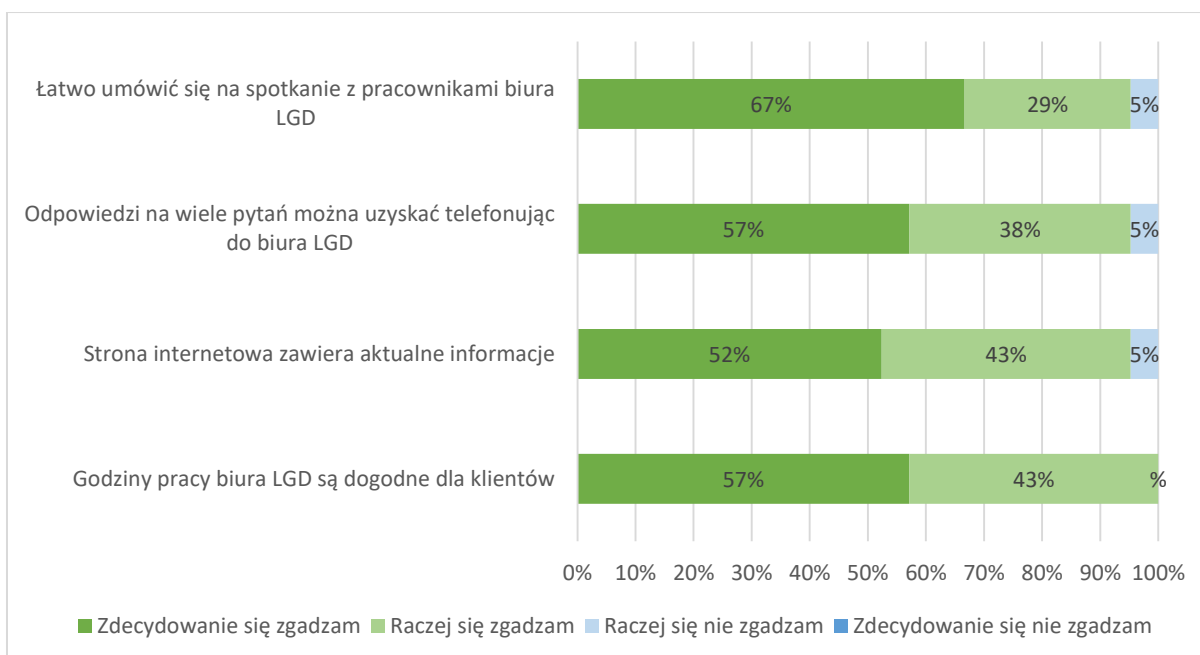
Wykres 14. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Większość mieszkańców gmin wyraża zadowolenie z funkcjonowania biura LGD, godziny otwarcia biura dla mieszkańców łatwość z jaką można umówić się na spotkanie z pracownikiem biura, na wiele pytań można uzyskać odpowiedź przez telefon, a strona internetowa zawiera aktualne informacje. Te trzy ostatnie obszary dostały również po 5% negatywnych opinii od mieszkańców.

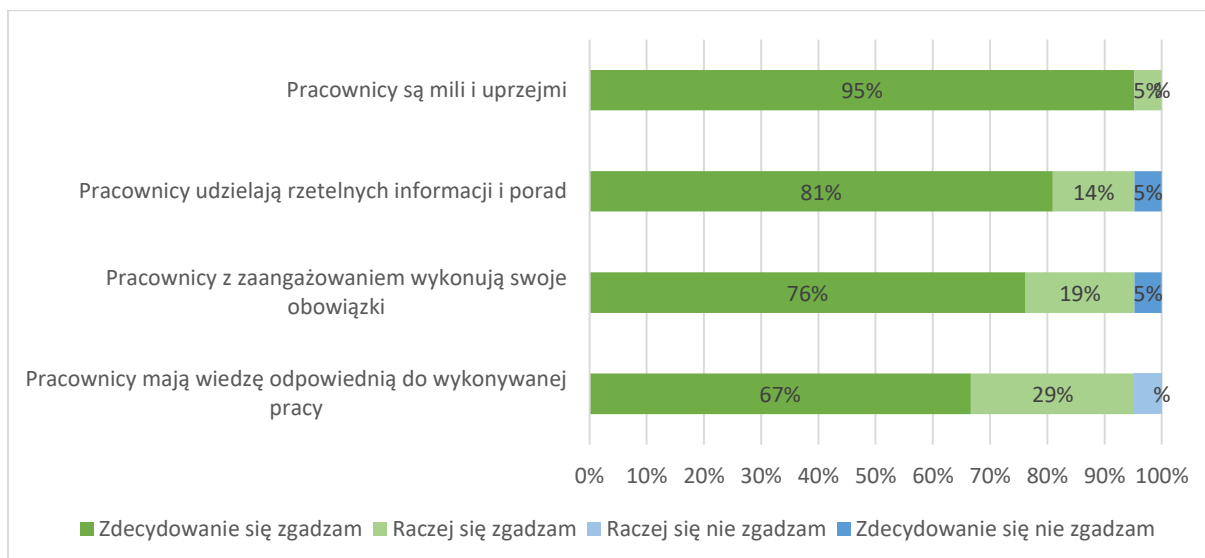
Wykres 15. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Źródło: badania własne

Respondenci w większości postrzegają pracowników biura jako osoby miłe i uprzejme, udzielający rzetelnych informacji i porad i z zaangażowaniem wykonujący swoją pracę. Ankietowani też w ilości 5% negatywnie wypowiedzieli się na temat udzielania rzetelnych informacji przez pracowników i zaangażowania w wykonywane obowiązki.

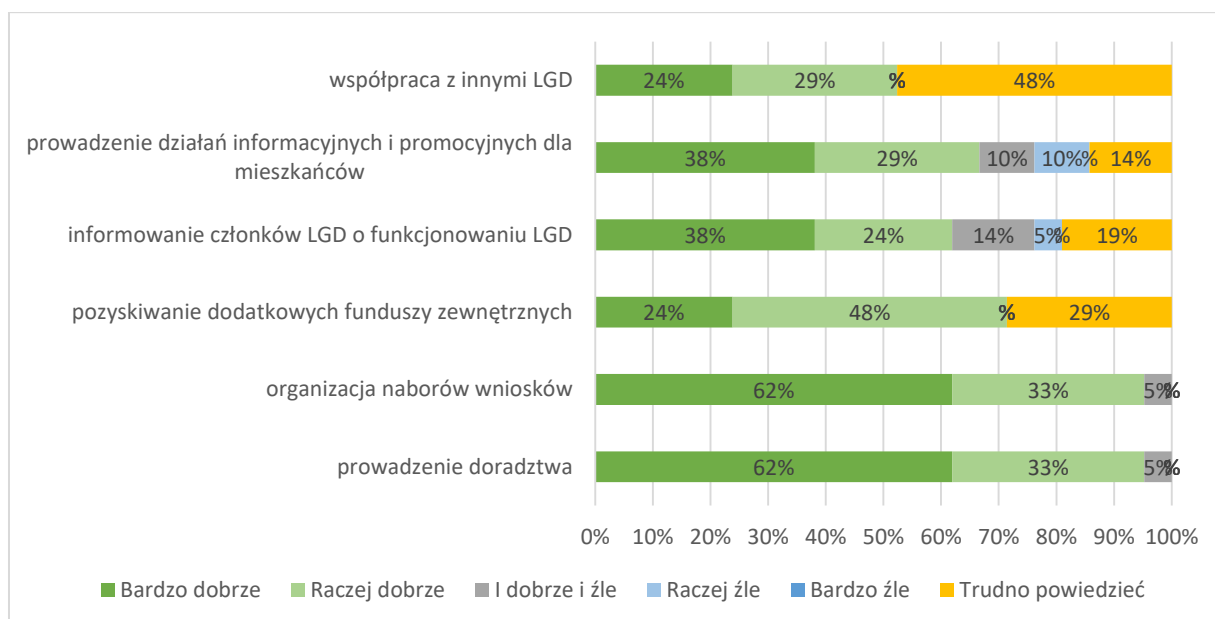
Wykres 16. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Źródło: badania własne

Wiele obszarów, w których funkcjonuje LGD zostało poddanych ocenie mieszkańców. Wszystkie z tych obszarów w większości uzyskały pozytywną ocenę, a najlepiej LGD została oceniona w obszarze prowadzenia doradztwa, organizacji naborów wniosków. Prawie 50% badanych nie potrafiło ustosunkować się do współpracy biura z innymi LGD, a 10% bardzo źle oceniło prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców.

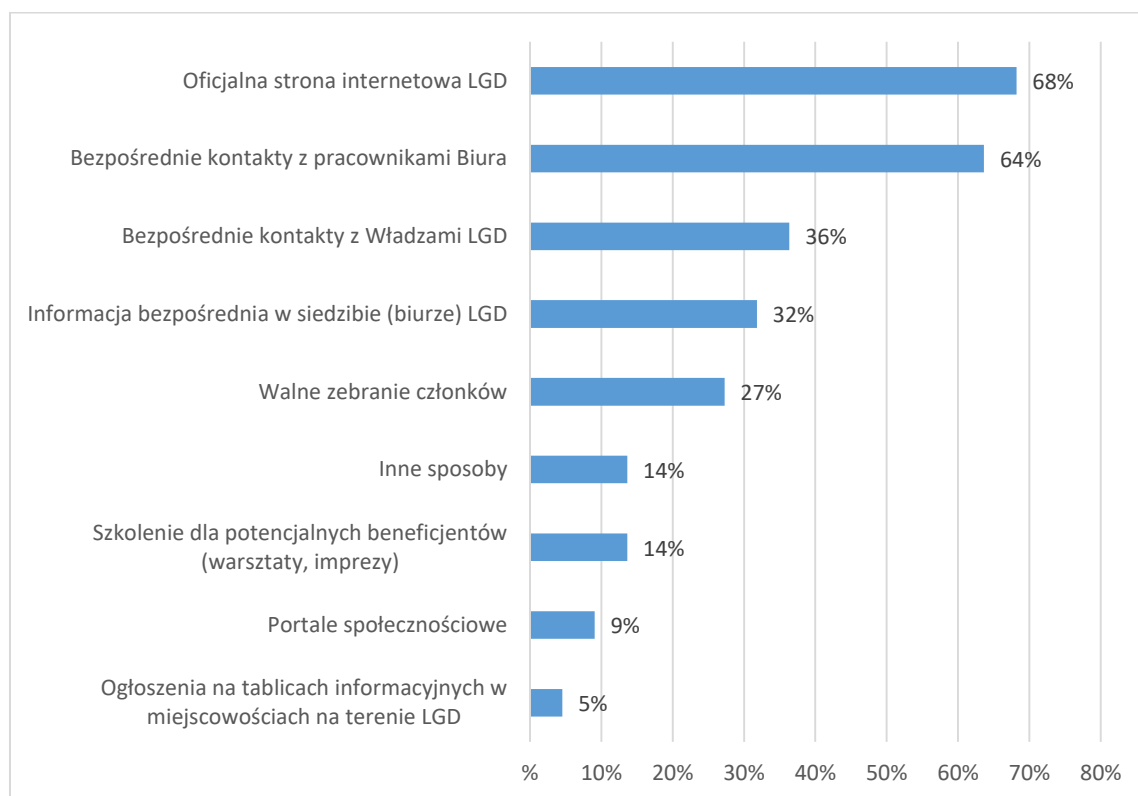
Wykres 17. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach

Źródło: badania własne

Najczęściej informacje na temat funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania mieszkańcy gmin czerpią ze strony internetowej LGD i z bezpośrednich kontaktów z pracownikami biura. Bardzo rzadko informacje takie trafiają do mieszkańców dzięki ogłoszeniom na tablicach informacyjnych, czy poprzez portale społecznościowe.

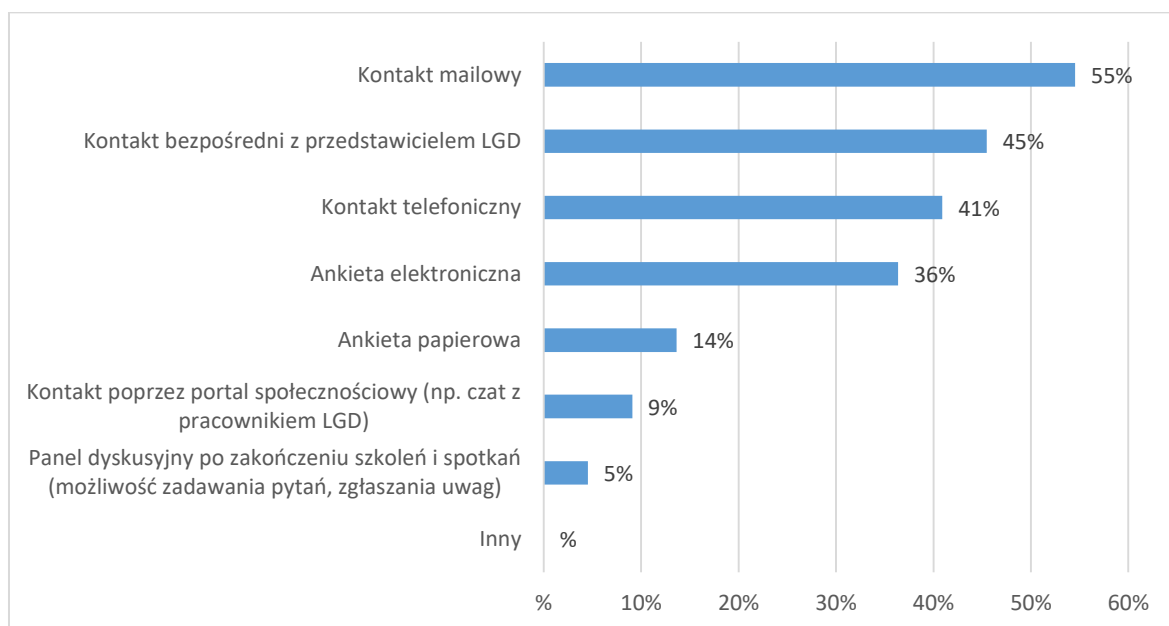
Wykres 18. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Najmniej popularnym kanałem do przekazywania informacji od społeczności do LGD wśród mieszkańców jest panel dyskusyjny po spotkaniach, szkoleniach. Najczęściej informacja zwrotna trafia poprzez kontakt mailowy i kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD.

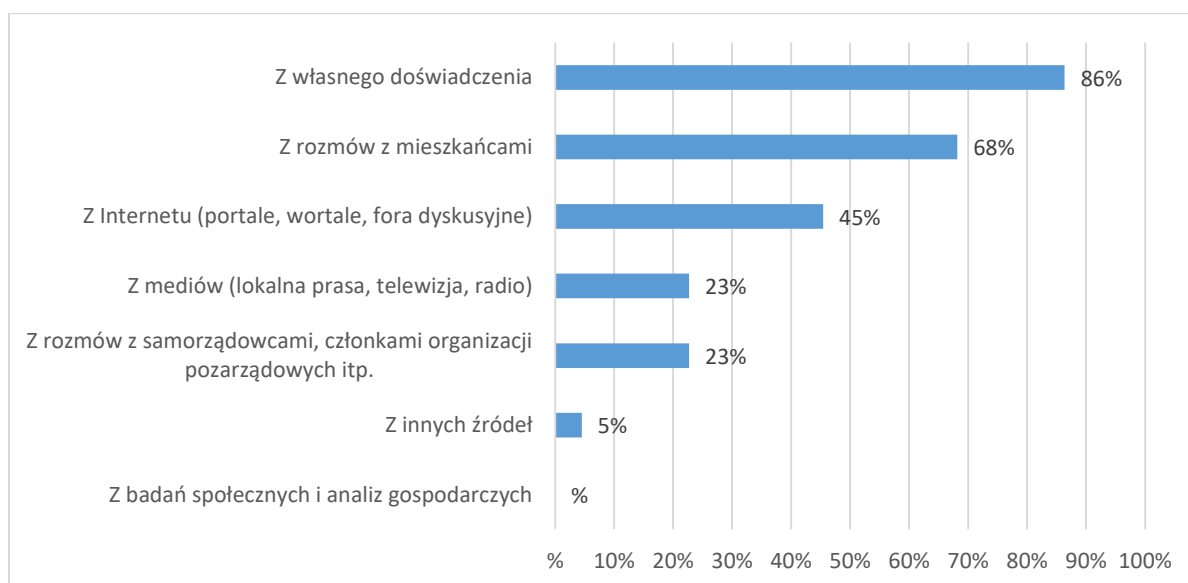
Wykres 19. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

Najczęściej o potrzebach lokalnej społeczności ankietowani dowiadują się z własnego doświadczenia (86%), z rozmów z mieszkańcami (68%). Najbardziej wykorzystywanym źródłem informacji wśród ankietowanych są badania społeczne i analizy gospodarcze, oraz inne źródła informacji.

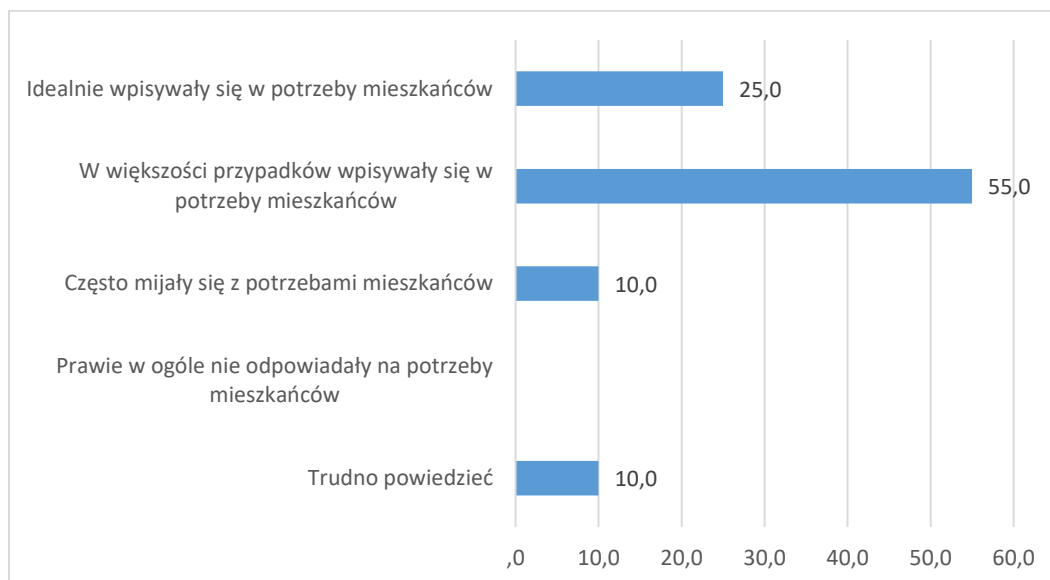
Wykres 20. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Źródło: badania własne

Zdaniem respondentów nabory wniosków odpowiadały na potrzeby mieszkańców (25%) i w większości przypadków wpisywały się w ich potrzeby (55%). Co dziesiąty ankietowany odpowiedział, że często mijały się z tymi potrzebami.

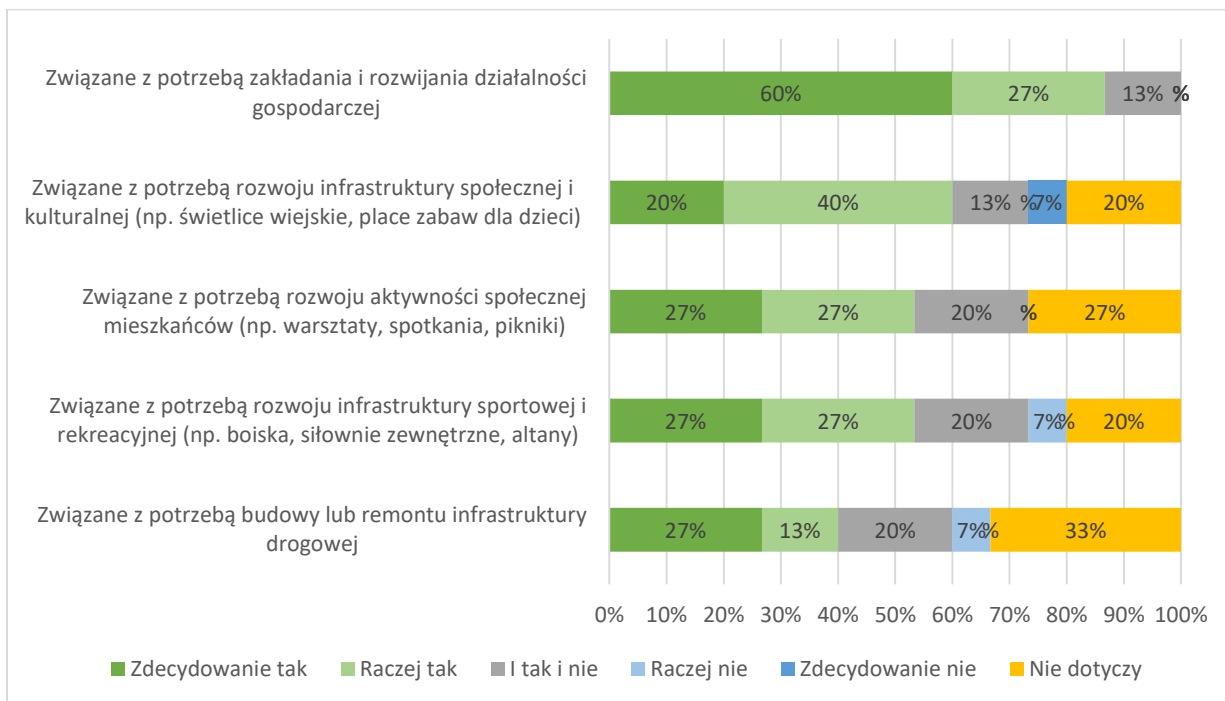
Wykres 21. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Źródło: badania własne

Nabory wniosków, które organizuje LGD najbardziej pomogły w zakładaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej, czy potrzebą rozwoju infrastruktury turystycznej i sportowej, budowie infrastruktury drogowej. Wg badanych najmniej pomogły one w rozwiązaniu problemów związanych z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej.

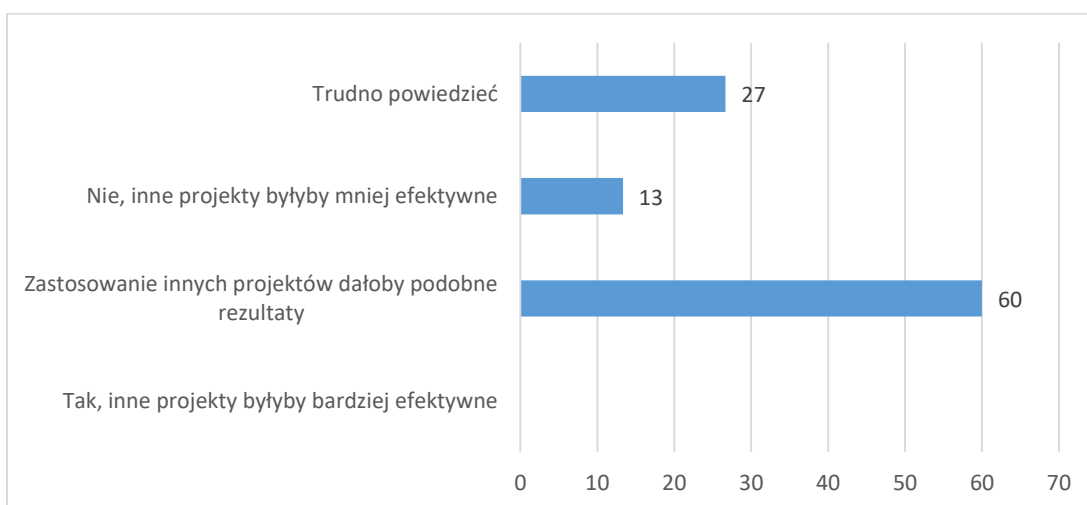
Wykres 22. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:

Źródło: badania własne

Zdaniem większości mieszkańców (60%) przy pomocy innych projektów udałoby się osiągnąć podobne rezultaty. Za mniej efektywne inne projekty uważa 13%, a 27% nie miało zdania na ten temat.

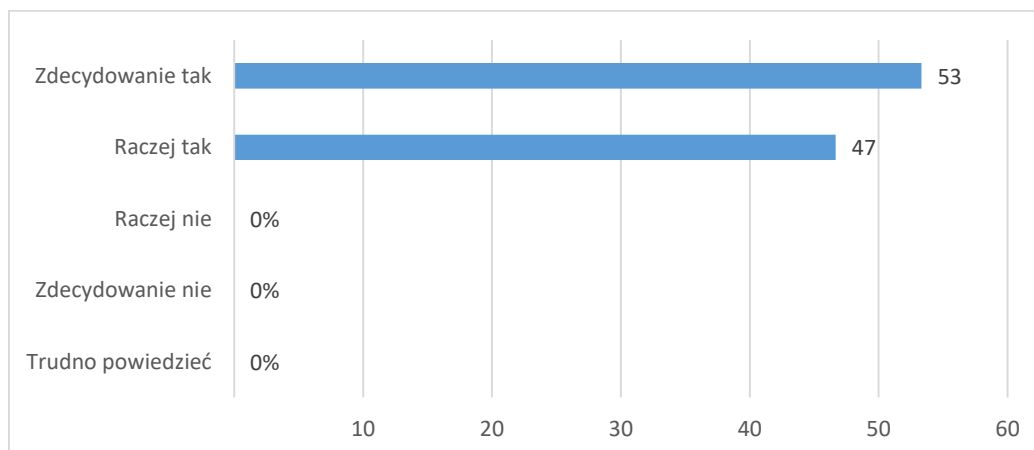
Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Źródło: badania własne

W stu procentach, jednomyślnie ankietowani mieszkańcy gmin należących do LGD uznali, że środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie

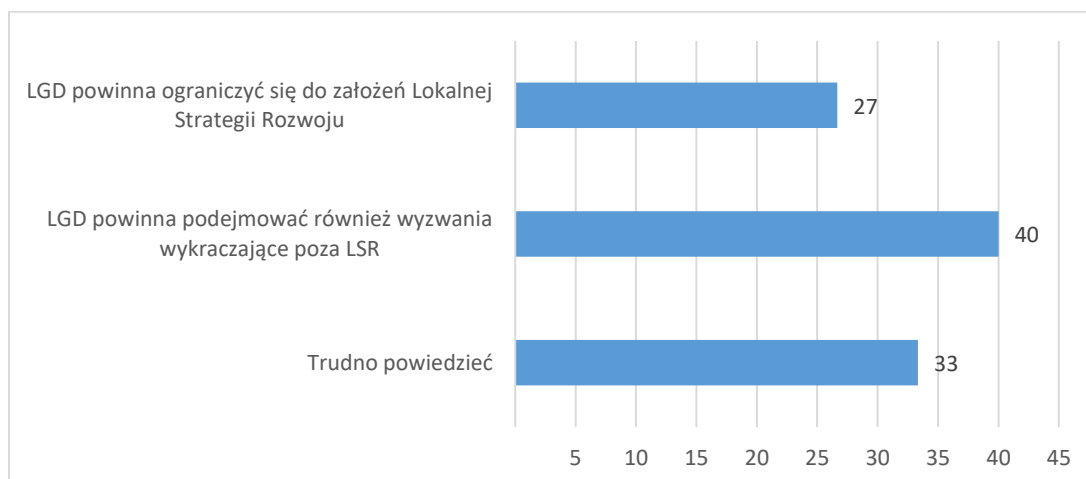
Wykres 24. *Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?*

Źródło: badania własne

Mieszkańcy obszaru należącego do Lokalnej Grupy Działania „Źródło” są podzieleni co do tego, czy LGD powinna podejmować inne dodatkowe działania, wykraczające poza LSR w celu rozwiązywania problemów mieszkańców. Tak, powinna podejmować dodatkowe wyzwania mówi 40% ankietowanych, 27%, że powinna ograniczyć się do założeń LSR, a jedna trzecia badanych nie miała zdania na ten temat.

Wykres 25. *Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?*

Źródło: badania własne

Doradztwo biura LGD

Stowarzyszenie „Źródło” świadczy indywidualne usługi doradcze dla potencjalnych beneficjentów. Doradztwo jest świadczone w Biurze LGD lub telefonicznie. Po świadczonej usłudze doradczej w Biurze wnioskodawca proszony jest o wypełnienie ankiety. W ankiecie oceniana jest praca doradcy, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa. Wyniki badań są wykorzystane do poprawy funkcjonowania biura i pracy Zarządu.

W latach 2016 – 2021 Stowarzyszenie udzieliło 188 usług doradczych. Wyniki prowadzonych ankiet pozwalają wnioskować, że doradztwo jest prowadzone na wysokim poziomie.

Tabela 11. Doradztwo w liczbach

	Liczba bezpośredniego doradztwa	Liczba ankiet
2016	72	
2017	43	31
2018	30	48
2019	1	0
2020	39	49
2021	3	6
suma	188	134

Źródło: dane LGD

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016 – 2021 zorganizowano 32 szkolenia. Szkolenia dotyczyły założeń strategii, Regulaminu Rady LGD, zasad wyboru operacji, realizacji budżetu LSR oraz zasad prowadzenia projektów grantowych.

Tabela 12. Szkolenia

Temat szkolenia / Rok (liczba szkoleń)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Suma
Omówienie założeń strategii	1			1		1	3
Omówienie Regulaminu Rady	1	1	3	2		1	8
Zasady wyboru operacji	1	2	3	3	1	1	11
Realizacja budżetu LSR			1	1			2
Księgowość w LGD	1						1
Szkolenie w zakresie projektów grantowych			3				3
Zmiany w Strategii Rozwoju Lokalnego		1		1	1	1	4
suma	4	4	10	8	2	4	32

Źródło: dane LGD

Celem ogólnym Planu Komunikacji Lokalnej jest promowanie LSR oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach wsparcia przewidzianych w Strategii wśród potencjalnych Beneficjentów. Cel ogólny jest realizowany poprzez następujące cele szczegółowe: informowanie i wsparcie beneficjentów w zakresie pozyskiwania środków oraz w procesie realizacji projektów i pomoc w rozliczaniu projektów, budowanie pozytywnego wizerunku LSR wśród mieszkańców, wzmocnienie pozytywnego wizerunku LGD jako obszaru atrakcyjnego gospodarczo i społecznie. Zakładane cele są realizowane przez działania promocyjno – wizerunkowe, skierowane do mediów, ogółu społeczeństwa oraz dotychczasowych i potencjalnych Beneficjentów, a także przez aktywności informacyjne, adresowane do konkretnych grup potencjalnych Beneficjentów, uprawnionych do korzystania ze środków Unii Europejskiej. W Planie Komunikacji wyróżnia się dwie grupy docelowe: beneficjenci (potencjalni i ci, którzy już realizują projekty) oraz ogół społeczeństwa.

W latach 2016 – 2021 przeprowadzono 3 spójne kampanie komunikacyjne, pierwsza informowała wnioskodawców o LSR, druga koncentrowała się na kryteriach oceny, a trzecia pokazywała efekty prac LSR. W ramach poinformowania wnioskodawców o LSR łączna liczba wejść na stronę internetową wyniosła 3345, wydano 1890 ulotek, odbyło się 21 spotkań i ukazało się 17 artykułów w prasie lokalnej, odbyły się 3 imprezy i zorganizowano 2 zabawy dla dzieci. Dla działań komunikacyjnych dedykowanych kryteriom oceny przeprowadzono 5 prezentacji o zasadach wyboru wniosków oraz wydano 17 komunikatów w tej sprawie.

Tabela 13. Realizacja Planu Komunikacji

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	Suma
Poinformowanie wnioskodawców o LSR (cele, zasady przyznania dofinansowania)	liczba ogłoszeń na tablicach w instytucjach publicznych	4	8	11	3	3		29
	liczba ogłoszeń na stronach www i portalach społecznościowych	5	6	21	1	4	4	41
	liczba wejść na stronę internetową	150	375	1382	1327	55	56	3345
	liczba spotkań	3	3	5	3	6	1	21
	liczba artykułów w prasie lokalnej	3	3	2	5		4	17
	liczba eventów i imprez		2		1			3
	liczba zorganizowanych zabaw dla dzieci				1	1		2
	liczba wydanych plakatów	30			15		9	54
	liczba wydanych ulotek	200	400	1200	90			1890
Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o kryteriach oceny	liczba przygotowanych prezentacji na temat zasad wyboru wniosków			1	2	2		5
	liczba komunikatów	3	3	4	1	2	4	17
	liczba komunikatów	4	3	1	1	1	1	11

Poinformowanie ogółu mieszkańców o efektach LSR	liczba wydanych publikacji			1			1	2
	liczba przygotowanych prezentacji podsumowujących nabory				1	1	1	3
	suma	402	803	2628	1451	75	81	

Źródło: dane LGD

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Źródło” liczy 73 członków (indywidualnych i instytucjonalnych).

W latach 2016 – 2021 siedmioosobowy Zarząd spotkał się 48 razy. Odbyło się 7 spotkań Walnego Zgromadzenia Członków. Dziewięcioosobowa Rada LGD spotykała się 51 razy.

Tabela 14. Funkcjonowanie organów

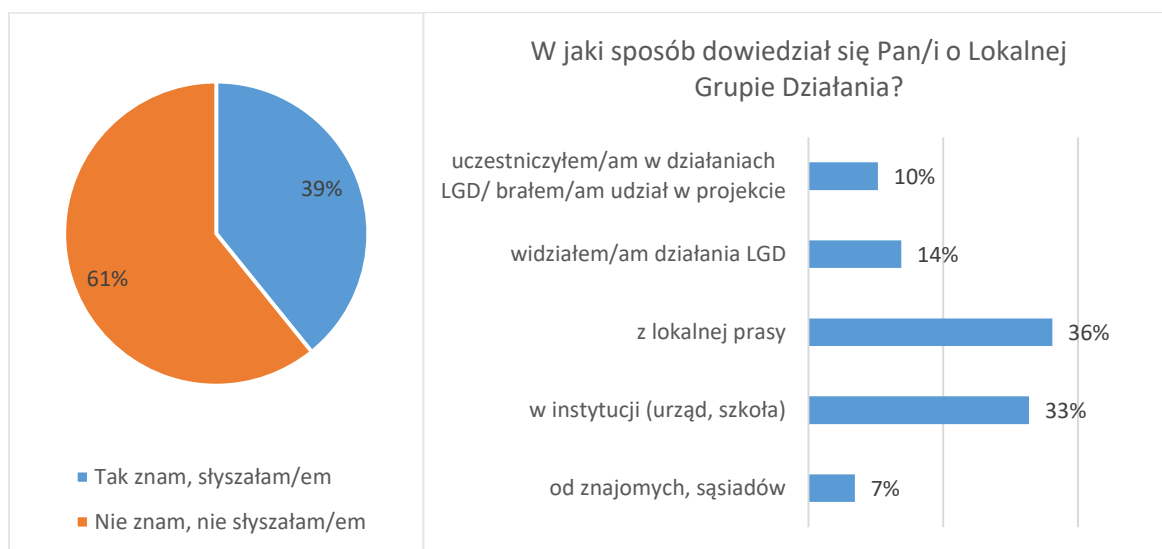
	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	WZC
2016	12	4	1
2017	10	10	1
2018	9	14	1
2019	7	9	1
2020	4	5	2
2021	6	9	1
suma	48	51	7

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

Ponad jedna trzecia ankietowanych mieszkańców przyznała, że zna Stowarzyszenie - Lokalną Grupę Działania „Źródło”. Najczęściej informacje te pochodzą z lokalnej prasy oraz z instytucji takich jak urzędy i szkoły. Co czwarty (24%) spośród tych, którzy zadeklarowali znajomość Stowarzyszenia uczestniczyło w działaniach LGD lub widziało podejmowane inicjatywy.

Wykres 26. Czy zna Pan/i Stowarzyszenie - Lokalną Grupę Działania „Źródło”?

Inne działania LGD

Stowarzyszenie prowadziło działania aktywizacyjne, organizując w Żarnowcu w 2016 roku biesiadę, w kolejnym roku przy współpracy z MGOK Buk przeprowadzono koncert zespołu Amici Canti wraz z wydaniem płyty „Umów się ze mną na piosenkę”. W roku 2020 przygotowano konkurs na kartkę świąteczną skierowany do dzieci z obszaru LGD.

W ramach promocji regionu prowadząc projekty współpracy wykonano mapy turystyczne obszaru, wydano książkę kulinarną oraz publikację krajoznawczo-przyrodniczą. LGD wydaje publikację podsumowującą nabory i realizację LSR.

W ramach uczestnictwa w wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje Stowarzyszenie „Źródło” na zaproszenie Samorządów organizowała samodzielne stoiska promujące LGD w trakcie Pikników Ekologicznych w 2016 i 2017 roku (UMiG Stęszew) oraz w czasie trwania imprezy Dni Gminy Dopiewo (2017, 2019, 2022).

W 2018 LGD uczestniczyło w wyjeździe studyjnym do Brukseli pn. „Wielkopolska Wielkanoc w Parlamencie Europejskim – prezentacja dorobku i potencjału Wielkopolskich LGD oraz promocja Wielkopolski – Europa przy Wielkopolskim stole Wielkanocnym: wielkopolskie Lokalne Grupy Działania, czyli rozwój lokalny kierowany przez społeczność”. Celem przedsięwzięcia jest promocja regionu.

5.4. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa

W ramach 3 celów ogólnych wyznaczonych w LSR zaplanowano 7 przedsięwzięć z 32 wskaźnikami produktu. LSR jest w trakcie realizacji, na koniec 2021 roku jeszcze duża liczba projektów nie była zakończona. Osiem wskaźników miało realizację płatności wykonaną na poziomie 100%.

Tabela 15. Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowy	Płatności
Rekreacja przez duże "R"	Liczba kompleksowo zagospodarowanych terenów wokół jezior	szt.	2	0	100
	Liczba przygotowanych miejsc obserwacji przyrody	szt.	3	0	100
	Liczba nowopowstałych /zrewitalizowanych boisk sportowych	szt.	2	50	50
	Liczba nowopowstałych /doposażonych placów zabaw	szt.	30	33,33	27
	Liczba nowopowstałych/doposażonych obiektów sportowo-rekreacyjnych	szt.	4	0	50
	Liczba nowopowstałych ścieżek edukacyjnych	szt.	3	33,34	66,66
	Liczba przygotowanych/dostosowanych/zmodernizowanych miejsc spełniających funkcje przestrzeni publicznej	szt.	14	7,1	28,57
	Liczba wyremontowanych obiektów na cele społeczno-kulturowe	szt.	1	0	100
Zapraszamy!	Liczba nowych wydawnictw promujących obszar LGD	szt.	3	0	100
	Liczba imprez integracyjnych	szt.	2	0	100,00
	Liczba zorganizowanych imprez promujących lokalne dziedzictwo	szt.	1	0	100
Dla nas i naszych podopiecznych.	Liczba godzin zorganizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży	godzina	32	0	0
	Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów dla mieszkańców z terenu LGD	godzina	32	0	0
Ekologia, to ważne!	Liczba godzin przeprowadzonych spotkań edukacyjnych	godzina	32	0	0
	Liczba nowych publikacji o charakterze ekologicznym i promującym piękno zasobów przyrodniczych terenu LGD	szt.	2	0	0
	Liczba imprez o charakterze edukacyjnym	szt.	3	0	0
	Liczba opracowanych koncepcji Smart Village	szt.	6	0	0
Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych regionalnych projektów współpracy	szt.	1	0	100
	Liczba LGD uczestniczących w regionalnych projektach współpracy	szt.	3	0	100
	Liczba wydanych publikacji promujących obszar gmin biorących udział w projekcie	szt.	3	0	33,33
	Liczba zorganizowanych imprez integrujących oraz promujących obszar gmin biorących udział w projekcie	szt.	3	0	66,66
	Liczba zrealizowanych międzyregionalnych projektów współpracy	szt.	2	0	0
	Liczba LGD uczestniczących w międzyregionalnych projektach współpracy	szt.	4	0	0
Aktywizacja	Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjnych	szt.	11	27	0

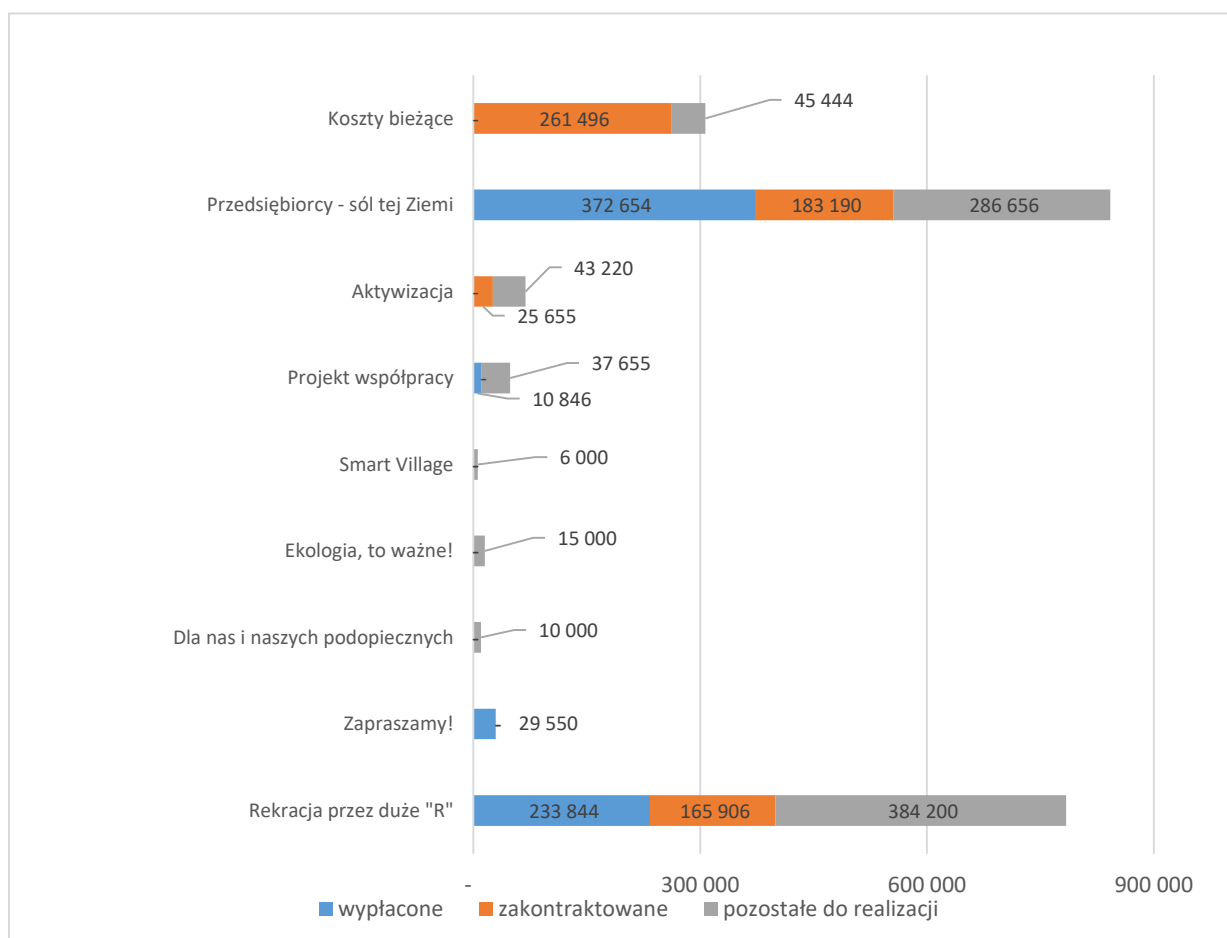
	Liczba wydanych publikacji o działalności LGD i założeniach PROW	szt.	4	75	0
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt.	49	42,85	0
	Liczba szkoleń dla pracowników LGD	szt.	16	43,75	0
	Liczba szkoleń dla organów LGD	szt.	10	100	0
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	230	81,74	0
Przedsiębiorcy - sól tej Ziemi	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	22	22,72	63,63
	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (nowe środki 35%)	szt.	8	0	0
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	27	25,92	44

Źródło: dane LGD

Postęp finansowy

Najwięcej środków w PLN wypłacono w ramach przedsięwzięcia *Przedsiębiorcy – sól tej ziemi* (373 tys. PLN) oraz *Rekreacja przez duże "R"* (234 tys. PLN). Te dwa przedsięwzięcia mają również zaplanowane do realizacji największe środki, odpowiednio 287 tys. PLN i 384 tys. PLN.

Tabela 16. Realizacja finansowa – stan na 31.12.2021 r.

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

LGD zrealizowało dwa projekty współpracy. Jeden w latach 2017 – 2018, „Poznajmy naszego sąsiada” wspólnie z LGD KOLD oraz Stowarzyszeniem Ziemi Grodziskiej LIDER. Celem projektu było wypromowanie dziedzictwa lokalnego LGD uczestniczących w realizacji projektu. Projekt polegał na organizacji wydarzeń oraz wydaniu publikacji dla turystów i mieszkańców. W ramach projektu powstała mapa, która obejmowała swoim zasięgiem obszar LGD uczestniczących w projekcie. W mapie zostały przedstawione m.in. opisy starych gier i zabaw związanych z regionem. Został zrealizowany konkurs kulinarny, rajd rowerowy, międzygminny turniej wielkopolskich gier zapomnianych, seminarium na temat „Czy znasz swój region”. Oprócz wydanej mapy została opublikowana książka kucharska, w której zostały umieszczone przepisy zespołów uczestniczących w konkursie, wydano też pakiety widokówek dla każdej LGD.

Drugi projekt współpracy przeprowadzony w 2022 roku, wspólnie z Lokalną Grupą Działania „Perły Mazowsza” zakładał wyjazdy studyjne przedstawicieli z obszaru LGD oraz wydana została publikacja oraz płyta CD z udziałem zespołów muzycznych. Przedstawiciele LGD „Źródło” wzięli udział w wycieczce po atrakcjach LGD „Perły Mazowsza”, w tym zwiedzili czternastowieczny, modrzewiowy kościół w Rembertowie, Ruiny Zamku Księżąt Mazowieckich w Czersku, Park Zdrojowy w Konstancinie-Jeziornie.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Wydłużenie okresu realizacji strategii do połowy 2024 roku spowodowało, że dopiero wtedy będzie można zweryfikować wskaźniki oddziaływania. Wskaźniki celów ogólnych 1 i 2 sprawdzane będą za pomocą ankiety, którą LGD przeprowadzi po zakończeniu wdrażania strategii. Rezultat wykonania celu trzeciego możliwy jest do weryfikacji za pomocą danych GUS. W strategii założono, że liczba przedsiębiorstw na obszarze LGD wzrośnie o 7%. Dane GUS z 2021 roku informują, że wzrost ten wyniósł 39%. Niemniej, jak zaznaczono na początku, z określeniem dokładnych wartości trzeba będzie poczekać do rozliczenia się ostatniego z beneficjentów i ogłoszenia aktualnych, na ten moment, danych GUS.

CEL OGÓLNY 1	Poprawa atrakcyjności terenów oraz aktywizacja społeczności lokalnej na obszarze Lokalnej Grupy Działania "Źródło"			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Poprawa jakości życia na terenach LGD	Wzrost %	66	75	Źródło: badanie ankietowe, Sposób pomiaru: Dane LGD, badania ankietowe
Wzrost rekreacji na terenie LGD	Wzrost %	74,60	82	Źródło: badanie ankietowe, Sposób pomiaru: Dane LGD, badania ankietowe

CEL OGÓLNY 2	Poprawa atrakcyjności terenów oraz aktywizacja społeczności lokalnej na obszarze Lokalnej Grupy Działania "Źródło"			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Polepszenie sektora wychowawczo-educacyjnego	Wzrost %	49,40	55	Źródło: badanie ankietowe, Sposób pomiaru: Dane LGD, badania ankietowe
Wzrost atrakcyjności gminy	Wzrost %	76,83	85	Źródło: badanie ankietowe, Sposób pomiaru: Dane LGD, badania ankietowe

CEL OGÓLNY 3	Poprawa atrakcyjności terenów oraz aktywizacja społeczności lokalnej na obszarze Lokalnej Grupy Działania "Źródło"			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego III	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost ilości przedsiębiorstw na obszarze LGD	Wzrost %	7139	7600	Źródło: badanie ankietowe, Sposób pomiaru: Dane LGD, badania ankietowe

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Wsparcie przedsiębiorczości, zarówno działań dedykowanych podejmowaniu działalności gospodarczej jak ich rozwijaniu na obszarze LGD jest traktowane jako element najlepiej budujący kapitał społeczny. Projekty związane z przedsiębiorczością są rozpoznawane w społeczności lokalnej. Lokalna Grupa Działania jest znana jako organizacja wspierająca przedsiębiorców, o tych projektach najczęściej się mówi. Większość innych działań wspierających kapitał społeczny (np. projekty infrastrukturalne) są prowadzone bezpośrednio przez samorządy.

LGD nie prowadziła projektów grantowych, mimo wielokrotnie prowadzonych naborów. Generalny brak zainteresowania organizacji pozarządowych tymi operacjami lub nieodpowiedni ich zakres powoduje, że LSR nie jest atrakcyjna dla trzeciego sektora. Stowarzyszenie „Źródło” planuje zorganizować dedykowane konsultacje społeczne z organizacjami pozarządowymi, osobne tylko dla tej grupy, poza konsultacjami ogólnymi, by dobrze zrozumieć oczekiwania, motywacje i możliwości organizacji pozarządowych w realizacji projektów wspólnie z LGD.

Wydaje się, że NGO były zbyt słabo zdiagnozowane. Można szukać tu dwóch grup przyczyn. Pierwsza to brak zainteresowania projektami miękkimi, co może wynikać z lokalizacji LGD (bliska odległość do Poznania i łatwość pozyskania środków na te cele w inny sposób), druga grupa przyczyn to fakt, iż organizacje te nie dysponują zazwyczaj własnymi nieruchomościami oraz nie miały możliwości uzyskania zgody na prowadzenie inwestycji w miejscach publicznych, co w oczywisty sposób blokuje rozwój projektów infrastrukturalnych (np. place zabaw, pumptracki). Dodatkowo zainteresowanie działaniami wynikającymi z LSR, w dużej mierze wykazywały organizacje prowadzące działalność gospodarczą, które były wykluczone z możliwości aplikowania o środki. Mniejsze organizacje, działające non-profit nie były zainteresowane organizacją wydarzeń dla mieszkańców, a jak już to działaniami mogącymi podnieść jakość ich funkcjonowania (np. usamodzielnienie w zakresie sprzętu, zakupem wyposażenia)

Przedsiębiorczość

LGD powinna wspierać przedsiębiorczość. Nowe firmy oraz firmy, które mogą się rozwijać dzięki środkom LGD są bardzo potrzebne społeczności lokalnej i w największym stopniu tworzą pozytywny klimat społeczny. Wsparcie przedsiębiorczości przez LGD jest o tyle ważne, że samorząd wojewódzki nie ma wiele do zaproponowania lokalnym przedsiębiorcom, z tego powodu zwracają się o fundusze do Lokalnej Grupy Działania.

Zarówno podejmowanie jak i rozwój działalności gospodarczej jest ważny. Osoby, które pozyskały fundusze za pośrednictwem LGD są również bardziej aktywne społecznie i

współpracują z LGD w innych projektach. Szczególnie przedsiębiorcy, którzy otrzymali dofinansowanie na rozwój częściej współpracują z LGD.

Zainteresowanie wsparciem przedsiębiorczości na obszarze LGD utrzymuje się ciągle na wysokim poziomie, a wszystkie projekty są również rozliczane zgodnie z planem. Zmiana zasad dofinansowania w kolejnej perspektywie (do 50% środków) oraz aktualne problemy gospodarcze mogą mieć negatywny wpływ na rozwój przedsiębiorczości w trakcie kolejnej perspektywy finansowej.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Stowarzyszenie od lat wspiera rozwój turystyki i rekreacji na swoim obszarze. Największe wsparcie otrzymało jezioro Niepruszewskie (stało się miejscem odpoczynku mieszkańców Poznania). Środki przeznaczano również na jezioro Tomickie oraz źródło w Żarnowcu. W tym ostatnim ze środków LGD zbudowano wiatę turystyczną, która stała się miejscem spotkań mieszkańców gminy oraz osób spoza obszaru LGD. Dzięki dofinansowaniu przedsiębiorców powstały na jeziorach domki do wynajęcia.

Dziedzictwo kulturowe nie było wspierane przez Stowarzyszenie. Tym obszarem nie było większego zainteresowania. LGD w większym stopniu skupiła się na wsparciu operacji dedykowanych przyrodzie i naturze.

W przyszłości Stowarzyszenie planuje w większym stopniu finansować operacje miejskiej turystyki jednodniowej. Miastem referencyjnym w regionie jest Kórnik (mieszkańcy innych miejscowości chcieliby posiadać podobną infrastrukturę). W trakcie konsultacji społecznych mieszkańcy w największym stopniu chcieliby rozwijać infrastrukturę w miejscowościach, by w ten sposób zachęcić turystów do przyjazdu, chodzi tu również w wsparcie dla rozwoju bazy turystycznej.

Grupy defaworyzowane

Przeprowadzone konsultacje społeczne i analizy wykazały, że najbardziej defaworyzowaną grupą jest grupa kobiet bezrobotnych. Wynika to z braku potrzebnych kwalifikacji i problemów związanych z brakiem zajęć dla dzieci, dostępie do przedszkoli.

To podejście okazało się skuteczne. Dużo wniosków zostało złożonych przez bezrobotne kobiety, które rozpoczęły swoją działalność gospodarczą (wybór tych wniosków dzięki kryteriom promującym, dodatkowe 6 punktów oceny przy posiadaniu statusu osoby bezrobotnej). Te operacje zmieniły życie tych osób.

Jeszcze nie wiadomo czy nastąpią zmiany w definicji grupy defaworyzowanej w kolejnej perspektywie. Trwają analizy i konsultacje społeczne.

Innowacyjność

Innowacyjność w LSR i kryteriach wyboru oznacza powstanie nowej usługi/produktu, dotychczas nieoferowanego na obszarze objętym LSR, zastosowanie nowych sposobów organizacji lub zarządzania, wcześniej niestosowanych na obszarze objętym LSR, nowatorskim wykorzystaniu lokalnych zasobów i surowców, wcześniej nie stosowanym na obszarze LSR, nowym sposobie zaangażowania lokalnej społeczności w proces rozwoju, upowszechnieniu lub wykorzystaniu nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Obecność kryterium innowacyjności w wybieranych projektach nie zmieniło wiele w funkcjonowaniu obszaru LGD. Jest to trudne kryterium w znaczeniu jego wpływu na społeczność. Fakt iż pojedynczy przedsiębiorca ma nowoczesne maszyny nie wydaje się realnie innowacyjnym rozwiązaniem.

Zdecydowanie problematyczna jest aktualna definicja innowacyjności i jej operacjonalizacja.

Projekty współpracy

Stowarzyszenie nie napotkało większych problemów w realizacji projektów współpracy. Być może w przypadku projektów infrastrukturalnych byłyby większe ograniczenia ale projekty miękko przebiegały płynnie i są wysoko oceniane przez „Źródło”. LGD bardzo wysoko ocenia swoje uczestnictwo w tych projektach poczynając od wyszukiwania partnerów (z wykorzystaniem portalu Facebook) przez poznawanie co robią inne Lokalne Grupy, po angażowanie w projekty organizacji pozarządowych (np. zespoły muzyczne). Angażowanie organizacji pozarządowych powoduje, że zwiększa się integracja organizacji i mieszkańców.

LGD nie miała problemów z finansowaniem projektów współpracy, całość środków pochodziła z własnych źródeł, Stowarzyszenie nie korzysta z kredytu bankowego.

Ocena funkcjonowania LGD

Współpraca z gminami jest bardzo dobra. Gminy były fundatorami Stowarzyszenia, co powoduje, że LGD bardzo blisko współpracuje z samorządami. Samorządy promują Lokalną Grupę Działania, wspierają merytorycznie i angażują się w działania. Dużo lepiej funkcjonuje przepływ informacji jeśli gminy mają swoich przedstawicieli w zarządzie stowarzyszenia, ich brak utrudnia codzienną pracę. Aktualnie LGD obejmuje obszar trzech gmin, w przyszłości do Stowarzyszenia dołączy jeszcze jedna gmina.

Gminy mają dobre relacje ze stowarzyszeniami pozarządowymi. LGD jest rozpoznawalna w tym środowisku i jest postrzegana jako wsparcie dla tych organizacji. Choć wydaje się, że LGD

nie w pełni rozumie potrzeby i oczekiwania stowarzyszeń (co pokazuje brak zainteresowania projektami grantowymi).

Przedsiębiorcy współpracują ze Stowarzyszeniem i wsparcie przedsiębiorczości jest jednym z ważniejszych obszarów działań LGD. Ważne jest to, że pomoc biznesowi ma charakter relatywnie trwały i przedsiębiorcy po pozyskaniu środków nadal współpracują ze Stowarzyszeniem.

Działania animacyjne są prowadzone przez LGD. Często są to aktywności prowadzone wspólnie z Urzędami Gmin, np. w trakcie imprez stoisko prowadzone jest przez LGD w namiocie samorządu. Takie wydarzenia są bardzo dobrze postrzegane przez mieszkańców. Jeśli LGD występuje jako partner gminy, staje się organizacją bardziej wiarygodną dla społeczności. Stowarzyszenie mogłoby z samorządami prowadzić więcej wspólnych wydarzeń. Gminy zwracają się z pytaniami o to czy LGD chce uczestniczyć w podobnych imprezach. Jednak wysokość budżetu nie pozwala na zwiększenie częstotliwości działań.

W przyszłości, by LSR była bardziej efektywna i skuteczna, LGD powinna bardziej się angażować w działania grup nieformalnych, w prace kół i organizacji. W działania oddolnych ruchów społecznych. To byłoby dobrym motywatorem do późniejszy wspólnych prac z tymi organizacjami. Jednocześnie bliższe, bardziej nieformalne kontakty pozwoliłyby zmienić optykę postrzegania Lokalnej Grupy Działania „Źródło” jako organizacji ściśle powiązanej z samorządami gminnymi na organizację pozarządową.

Ocena procesu wdrażania

Stowarzyszenie miało w przeszłości niewielkie problemy finansowe po zakończeniu środków przeznaczonych na wyprzedzające finansowanie projektów, ale nie było problemów z wypłacalnością. Aktualnie w sytuacji tak długiego czasu oceny wniosków po stronie samorządu wojewódzkiego, LGD ma obawy przed utratą płynności finansowej.

Pojawiły się na początku realizacji bieżącej perspektywy finansowania problemy z wypełnieniem planowanych wskaźników. W LSR była konkretna kwota dofinansowania (63,63%) a nie kwota do 63,63%. Realnie oznaczało to bardzo szybką realizację budżetu przy jednocześnie niewystarczającej realizacji wskaźników. Wskaźniki musiały zostać zmienione i dostosowane do tej sytuacji.

Jest problem z realizacją naboru dotyczącego działania na rzecz zachowanie dziedzictwa lokalnego. Nie zostały złożone wnioski mimo naboru i z powodu weryfikacji w samorządzie województwa kolejny nabór został przesunięty.

Procedury są znane wnioskodawcom. Na szkoleniach i konsultacjach w Biurze wnioskodawcy są informowani i dobrze znają procedury. Problemem jest długi czas realizacji procedur, szczególnie w ostatnim czasie (pierwotny czas realizacji procedur nie był dla wnioskodawców

problematyczny). Samorząd wojewódzki aktualnie ma bardzo dużo wniosków do oceny (w skali całego województwa) w związku z tym czas ocen jest bardzo długi, nawet do roku. To w przypadku naborów związanych z przedsiębiorczością może skutkować wycofywaniem się biznesu z projektów.

Wnioski w opinii LGD nie są trudne, choć tak postrzegają je wnioskodawcy. Stowarzyszenie bardzo wspiera wnioskodawców w ich opracowaniu i udaje się ostatecznie opracować dobre wnioski.

Kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę w sposób właściwy, są jednoznaczne, obiektywne, różnicują składane wnioski oraz pozwalają na wybór wniosków najlepszych. Do wsparcia wybierani są beneficjenci, których wnioski wraz z załącznikami zostały przygotowane w sposób sumienny, staranny i rzetelny i wpisują się w kryteria wyboru. W rozwijaniu działalności gospodarczej kryteria wyboru mniej różnicowały wnioski (być może wprowadzenie branży mogłoby je lepiej zróżnicować), ale ostatecznie nie wymagają zmiany.

Wskaźniki pozwalały dobrze diagnozować postępy strategii. Nie było problemów by dopasować operację do wskaźników.

Wartość dodana podejścia LEADER

Istnienie Lokalnej Grupy Działania „Źródło” przyczynia się do wzrostu integracji między gminami. Dodatkowo LGD stała się lokalnym ośrodkiem doradczym dla organizacji pozarządowych.

Potencjał wypracowany przez Stowarzyszenie jest dobrze wykorzystywany. Zarówno LGD jak i gminy (prowadząc wspólne projekty ze Stowarzyszeniem) wsłuchują się w oczekiwania mieszkańców.

Mieszkańcy wiedzą, że z funduszy LGD było zrealizowanych wiele projektów. Działaniami promocyjnymi zajmuje się Stowarzyszenie. Stawiane są tablice informacyjne z opisem inwestycji i faktu sfinansowania jej przez LGD „Źródło”. Na koniec każdego kamienia milowego wydawane jest podsumowanie, a jego elektroniczna wersja jest dostępna w internecie. Na portalu społecznościowym FB zamieszczane są informacje o projektach.

Mieszkańcy obserwują co dzieje się w innych regionach i następnie oczekują podobnych działań na swoim terenie. Wcześniej były oczekiwania, że wszędzie będą funkcjonować place zabaw, obecnie bardzo popularne są „tyrolki”.

LSR była planowana jako komplementarna. W kilku przypadkach udało się tak połączyć projekty, by jedne wynikały z drugich.

Dodatkowe pytania badawcze

Współpraca z UM jest bardzo dobrze oceniana, problemem jest długość oczekiwani na oceny wniosków, ale nie jest to problem współpracy a raczej istniejących procedur.

Sieć Lokalnych Grup działania bardzo efektywnie. Raz w tygodniu prowadzone są spotkania. Sieć jest bardzo potrzebna wspierając wszystkie lokalne grupy. Dzięki temu stowarzyszenia nie są odrębnymi jednostkami ale funkcjonują w szerszym kontekście.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

LGD jest partnerstwem trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Zrzeszone samorządy stanowią solidną strukturę współpracy i pozwalają na finansowe wspomaganie realizacji strategii. Samorządy to z jednej strony dobra komunikacja i przychylne podejście, a z drugiej stosunkowo stabilne budżety i sprawne zasoby kadrowe. Dzięki temu LGD może liczyć na pomoc, a ze swojej strony zapewnia finansowanie inwestycji infrastrukturalnych kierowanych do mieszkańców. Organizacje pozarządowe rzadko uczestniczą w konkursach ogłaszanych przez LGD. Mimo działań aktywizujących i uczestnictwie LGD w wydarzeniach gminnych sektor społeczny nie angażuje się silnie w działania Stowarzyszenia. Ponad połowa budżetu skierowana na rozwój przedsiębiorczości sprawiła, że działania ukierunkowane na tę sferę mocno angażowały aktywność Stowarzyszenia. Rekomendacją dla LGD jest stworzenie warunków do głębszej i pełniejszej aktywizacji organizacji pozarządowych.

Postęp rzeczowy i finansowy przebiega w większości bezproblemowo. Niewielkie problemy z płynnością finansową na początku okresu programowania zostały zażegnane. Wszystkie wskaźniki wydają się mieć zapewnioną realizację, a budżet szansę na pełne wykorzystanie. Niskie wykorzystanie środków jest zauważalne wyłącznie dla wskaźnika polegającego na zagospodarowaniu przestrzeni publicznej. W naborze ogłoszonym w roku 2022 nie wpłynęły wnioski wyczerpujące cały budżet przewidziany w ogłoszeniu. Długi czas związany z procedurą oceny naboru spowodował długotrwałe zamrożenie środków i brak możliwości ogłoszenia ponownego naboru. Zagrożeniem może być niestabilna sytuacja gospodarcza w kraju. Ogłoszone i przeprowadzone wiosną 2022 roku nabory wniosków zapewnią realizację pod warunkiem podpisania umów, wdrożenia projektów i ich końcowego rozliczenia. Nie sprzyjają temu przedłużające się terminy weryfikacji wniosków w Urzędzie Marszałkowskim. Im dłuższy czas pomiędzy napisaniem wniosku, a jego relacją tym większy wpływ inflacji na dezaktualizację pomysłu biznesowego. Niestety, problem dotyczy również samorządów realizujących projekty inwestycyjne i promocyjne.

Budowanie kapitału obszaru LGD skoncentrowało się na rozwoju gospodarczym obszaru oraz na infrastrukturze. Znaczące kwoty kierowane na podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej spowodowały wymierny wpływ na sytuację przedsiębiorców w regionie. Jednak beneficjenci funduszy związanych z przedsiębiorczością traktują LGD w sposób utylitarny – rzadko angażują w działalność LGD po wykonaniu i rozliczeniu projektu. Rekomendacją dla LGD jest stworzenie warunków szerszej aktywności osób korzystających z funduszy związanych z przedsiębiorczością w społeczną działalność Stowarzyszenia.

Organizacje pozarządowe nie uczestniczą w pełni w możliwościach jakimi dysponuje LGD przede wszystkim z powodu braku zainteresowania projektami grantowymi. Ogłaszane kilkakrotnie nabory na działania „miękkie” nie przyniosły rezultatu, a niewykorzystane fundusze zostały przekierowane na inne przedsięwzięcia. Niepowodzenie tego, ważnego z

perspektywy budowania kapitału społecznego, narzędzia powinno być szczegółowo wyjaśnione. Podjęte przez biuro i władze LGD rozmowy z organizacjami pozarządowymi skutkować będą w przyszłości przeprofilowaniem tematyki grantów. Nie ulega jednak wątpliwości, że granty powinny znaleźć się w ofercie LGD w kolejnym okresie programowania.

Zmiany społeczne i gospodarcze zachodzące na obszarze LGD, a będące odzwierciedleniem szerszych tendencji mają niewielki wpływ na zapisy strategii. Zmiany wprowadzane w strategii mają charakter kosmetyczny. Zwykle są odpowiedzią na konieczność zagospodarowania dodatkowych środków. Przypadek grantów wskazuje na konieczność wprowadzania bardziej dogłębnych zmian będących reakcją na zmienne środowisko lub oczekiwania społeczne mieszkańców. Dobrym narzędziem pomagającym w uzyskaniu informacji, uzasadnieniu planu zmian i legitymizacją ich w Urzędzie Marszałkowskim jest ewaluacja mid-term. Zaleca się wprowadzenie takiej ewaluacji do nowej strategii jako fakultatywnej formy reakcji na zmiany.

Kluczową rolę w procesie wdrażania strategii pełni biuro LGD. Cały proces ogłaszania i przeprowadzania naborów oraz udzielanie doradztwa jest domeną pracowników biura. Biuro uczestniczy w procesie weryfikacji wniosków i wspomaga Radę LGD w ich ocenie. Na pracownikach spoczywa obowiązek przygotowania dokumentacji naboru. W tym samym czasie musi dbać o realizację planu komunikacji, planu szkoleń wspomaga pracę Zarządu i organizuje Walne Zebrania Członków. Ilość pracy powoduje, że często brak jest czasu na aktywizację mieszkańców i promocję. Celem Władz LGD powinna być dbałość o warunki pracy pracowników biura, nie tylko w wymiarze finansowym, ale również o atmosferę czy odpowiednie szkolenia.

Najczęściej wskazywanym problemem z jakim zmagają się Stowarzyszenie, a w szczególności biuro LGD, jest nadmierna ilość dokumentów. Wnioski o udzielenie wsparcia są rozbudowane, skomplikowane i sprawiają wnioskodawcom wiele kłopotów. Szczególnie częstym powodem narzekania wnioskodawców jest biznesplan we wniosku na przedsiębiorczość, który w szerszej opinii jest niepotrzebnie skomplikowany i niedostosowany do skali podejmowanych zadań. Wnioskodawcy nie znają procedur, a wiedzę na ich temat czerpią przede wszystkim od pracowników biura w trakcie szkoleń i doradztwa. Zbiurokratyzowanie procedur odbija się również na pracy biura LGD, a w jeszcze szerszym kontekście również na pracownikach Urzędu Marszałkowskiego co w konsekwencji wydłuża terminy weryfikacji wniosków. Trudno tu o rekomendację na poziomie LGD, ale kwestia nadmiernej biurokracji nie może być pominięta.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień,

uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1.	Procent ankiet z poszczególnych gmin.....	11
Wykres 2.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	18
Wykres 3.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?	18
Wykres 4.	Ocena gminy na wymiarach	19
Wykres 5.	Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy.....	20
Wykres 6.	Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?	21
Wykres 7.	Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?.....	21
Wykres 8.	Powody zmiany miejsca zamieszkania	22
Wykres 9.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	22
Wykres 10.	Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	23
Wykres 11.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	23
Wykres 12.	Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	24
Wykres 13.	Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?.....	25
Wykres 14.	Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?	26
Wykres 15.	Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD	26
Wykres 16.	Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD	27
Wykres 17.	Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach	27
Wykres 18.	Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?	28
Wykres 19.	Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?	29

Wykres 20.	Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?	29
Wykres 21.	Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?	30
Wykres 22.	Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:.....	31
Wykres 23.	Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?	31
Wykres 24.	Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?	32
Wykres 25.	Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?	32
Wykres 26.	Czy zna Pan/i Stowarzyszenie - Lokalną Grupę Działania „Źródło”?	36
Tabele		
Tabela 1.	Ludność ogółem	14
Tabela 2.	Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym.....	14
Tabela 3.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	14
Tabela 4.	Wskaźnik obciążenia demograficznego	15
Tabela 5.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	15
Tabela 6.	Podmioty gospodarki narodowej ogółem.....	16
Tabela 7.	Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności	16
Tabela 8.	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym... ..	16
Tabela 9.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	17
Tabela 10.	Bezrobotni zarejestrowani ogółem	17
Tabela 11.	Doradztwo w liczbach	33
Tabela 12.	Szkolenia.....	33
Tabela 13.	Realizacja Planu Komunikacji	34
Tabela 14.	Funkcjonowanie organów	35
Tabela 15.	Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.....	37
Tabela 16.	Realizacja finansowa – stan na 31.12.2021 r.	38

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
 - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie ngorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władarze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 opracowanej wspólnie z mieszkańcami naszego regionu. Strategia ta realizowana jest przez szereg przedsięwzięć, których zadaniem jest rozwiązywanie potrzeb mieszkańców.

W ramach podsumowań wdrażania programu oraz wypełniając zapisy zawarte w Strategii przygotowaliśmy ankietę. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Wszystkie dane pozyskane w ramach tej ankiety będą traktowane poufnie, a analizy dotyczyć będą jedynie uogólnionych opinii.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1.		Bardzo dobrze
2.		Raczej dobrze
3.		I dobrze i źle
4.		Raczej źle
5.		Bardzo źle
6.		Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				

3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Raczej dobrze	I dobrze i źle	Raczej źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
1.	prowadzenie doradztwa						
2.	organizacja naborów wniosków						
3.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						
4.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						
5.	prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						
6.	współpraca z innymi LGD						

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
6. Portale społecznościowe
7. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów (warsztaty, imprezy)
8. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
9. Inne sposoby

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)
7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia
2. Z rozmów z mieszkańcami

3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł

8. Czy nabory wniosków ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często mijają się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu (Pana/Pani gminy)? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

10. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	I tak i nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
1.	Związane z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej						
2.	Związane z potrzebą budowy lub remontu infrastruktury drogowej						

3.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej (np. świetlice wiejskie, place zabaw dla dzieci)						
4.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (np. boiska, siłownie zewnętrzne, altany)						
5.	Związane z potrzebą rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (np. warsztaty, spotkania, pikniki)						

11. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

12. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne
2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne

4. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

14. Co jeszcze mogła by zrobić LGD, aby skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

15. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Buk
2. Gmina Dopiewo
3. Gmina Stęszew
4. Inna gmina

16. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. od 18 do 24 lat
3. od 25 do 34 lat
4. od 35 do 50 lat
5. więcej niż 50 lat

18. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. Przedsiębiorcą
4. Członkiem środowiska (grupy) bez osobowości prawnej (koło gospodyń wiejskich, zespół ludowy, koło wędkarskie, koło hobbystów i inne)
5. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury, zakład opieki zdrowotnej)
6. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak

2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						

5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						
8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					

3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji i pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak

3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury
3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?)

8. 6. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

10. 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna

4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia
13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
14. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
15. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

13. Czy zna Pan/i Stowarzyszenie - Lokalną Grupę Działania „Źródło”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

14. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

15. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki?

16. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

18. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

19. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

21. Miejsce zamieszkania:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Buk
2. Gmina Dopiewo
3. Gmina Stęszew
4. Inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
 - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut